

Година XXI — Број 367
Субота, 10 јануар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

МИ СМО ПРВИ ЛУДИ КОЈИ ЊЕ СТИЖИ НА ДУБИНУ ОД СЕДАМ КИЛОМЕТАРА. АЛИ, КАКО ДА ИШТА ВИДИМО КРОЗ ОВЕ ДЕБЕЛЕ ЗИДОВЕ?

НАДАМ СЕ ДА ЊЕМО ИПАК ВИДЕТИ... ПОГЛЕДАЈТЕ САД...

...И САД!

НЕМОГУЋНО! ЗИДОВИ СУ ПОСТАЛИ ПРОВИДНИ!

КАЛЕМОВИ, КАЖУ, ДА СУ ТО НЕКИ СВЕТОСНИ ЗРАЦИ ВАН СПЕКТРА КОЈИ ПРОЛАЗЕ КРОЗ МЕТАЛ... ИМАЈУ МОЗГАТИ АТЛАНТИЈАНИ, ЗАР НЕ?

ПРОВИДАН МЕТАЛ! ПРАВО ЧУДО! ПОГЛЕДАЈТЕ ОНЕ ДИВНЕ КОРАЛЕ!

БИЋЕ ЈОШ ЗАНИМЛИВИЈЕ КАД СЕ СПУСТИМО ЈОШ ДУБЉЕ!

САД СМО НА ТРИ КИЛОМЕТРА!

ОХ, ФЛАШЕ! КАКО ЈЕ СТРАШНО!

ДУБОКОВОДНЕ РИБЕ ЖИВЕ У СВЕТУ БЕЗ СВЕЛОСТИ... ЗАТО ИМАЈУ СОПСТВЕНЕ СВЕТИЛОКЕ!

ЧЕТИРИ КИЛОМЕТРА... ДУБЉЕ, НО ШТО ЈЕ ИКАД ЧОВЕК СТИГАО!

А ПРИТИСАК СЕ УОПШТЕ НЕ ОСЕКА! СЈАЖНО ЈЕ СА ПРАЉЕНА ОВА КУГЛА!

ФЛАШЕ! ОВЕ РИБЕ... СВЕ СУ СТРАШНИЈЕ УКОЛИКО СЕ ВИШЕ СПУШТАМО!

ТАДА, ИЗНЕНАДА... ФЛАШЕ! ЗА ИМЕ СВЕТА!

ЛИНОВСКА СИПА! МОРА ДА ЈЕ ДУГАЈКА БАР 20 МЕТАРА... ИДЕ ПРАВО НА НАС!

НА ДУБИНИ ОД ЧЕТИРИ КИЛОМЕТРА ПРЕД БАТИСКАФОМ ПОЈАВИЛА СЕ ЛИНОВСКА СИПА!

ФЛАШЕ! ПРУЖА ПИПКЕ НА НАС!

НЕ БОЈ СЕ ДЕБЕЛ! НИШТА НАМ НЕ МОЖЕ!

ОУХ! ПРИПИЈА СЕ УЗ КУГЛУ! КАКО СТРАШНО ИЗГЛЕДА!

ЗАРКОВЕ! ИСКЛУЧИ ПРОБОДНЕ СВЕЛОСНЕ ЗРАКЕ! НЕ МОРАМО БАР ДА ЈЕ ПЛЕДАМО!

ЗАРКОВ ЈЕ ИСКЛУЧИО ЗРАКЕ И ЗИДОВИ КУГЛЕ ОПЕТ СУ ПОСТАЛИ НЕПРОВИДНИ...

ИЗГЛЕДА ДА СЕ РВЕ С БАТИСКАФОМ... СИГУРНО МИ СЛИ ДА ЈЕ И ТО НЕКО ВОДЕНО ЧУДОВИШТЕ!

НЕЋЕ МОЖИ ДА ОШТЕТИ КУГЛУ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У овом броју:

- КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ СА СЛИКАМА
- БЕКСТВО ИЗ БАСТИЈЕ
- ТАРТАРЕН ИЗ ТАРАСКОНА
- СТРИПОВИ: Бил челик, Пеја, Миси, Флеш Гордон, Бил и Бум, Успавана летица, Попиј и Вучко

Пре више од педесет година бретонски песник Шарл Гофик путовао је у француски град Мајан да посети великог поета Мистра-

ла. Том приликом први пут се задржао у градићу Тараскону и својој посети оставио је неколико карактеристичних цртица.

му башту „пространу као цепен марамица“ у којој су се налазили „патуљасто гумино дрвеће, мршаве палме и патуљаста стабла са тиквама“.

— Господине Турте, — рекао је песник — не видим где је Тартаренов баобаб?

— Ех, јадни баобаб, — одговорио је мештанин. — И он је умро, јер није могао да преживи смрт свога господара.

Али, кад је Гофик хтео да пође, Турте му је пришао и по верљиво рекао:

— Пошто сте ви писац, а не обичан посетилац, морам да вам кажем целу истину. Пре мене, кућа је припадала власнику кога су тукле многе несреће. Најзад се, јадник, обесио. Он је био ујак Алфонса Додеа. А ова соба на првом спрату припадала је писцу. Ту су настала његова „Писма из моје ветрењаче“.

Шта је претходило књизи

Све је почело неких четрдесетак година пре но што се Шарл Гофик појавио у граду Тараскону, у време кад је будући велики писац осетио болове у грудима, а затим у испљувку угледао први пут црвену мрљу.

Уствари, годину дана пре но што ће да се разболи, Доде је пожелело да отпутује своје брату у Јужну Француску. У то време, 1857, Алфонс је живео у Паризу као трећи секретар претседника законодавне скупштине Француске, војводе од Морнија, полубрата Наполеона III. Пошто му служба није одузимала много времена, писао је приче и сарађивао у париским листу „Фигаро“.

У јесен 1860, пошто је више недеља носио назаб на ногама, пао је у постелу и лекар му је препоручио вишемесечни одмор са лејањем у сунчаном поднебљу, како се у оно доба лечила туберкулоза.

Где да оде? Баш у то време Фромантен је издао своје две књиге: „Лето у Сахари“, и „Година у Сахели“. То су биле године француске колонијалне експанзије. Алжир је тек освоен и путовање у прекоморске поседе постало је врло модерно, тако да се и Алфонс Доде одлучио да посети Африку. Одмах је прочитао обе Фромантенове књиге које ће касније, кад буде писао свог Тартарена, стално имати на уму. У то

звали су га „Рејно ловац на вукове“, — пустиловну декорацију и американски бодож (који је иначе носио без икакве потребе, али је стално уображавао како га на улици могу сурести какве сумњиве личности).

Јер, на несрећу овог „ловца на вукове“, нико на свету није био толико жељан узбуђених доживљаја и нико није живео безначајним животом између лала и досадног свакодневичког картања, као он. Зато је, одлазећи у околину Монфрена у лов на прелетнице, често мислио како би лепо било корачати кроз афричку савану у сусрет крволочној дивљачи. Отуда његова велика занесеност за Африку. Једног дана, кад је у оближњи Ним стигла Пезонова менаџерија, обилазећи до бесвестности око кавеза са лавовима, Рејно је замислио себе како са пушком у руци хода по афричком Атласу привучен мирсом дивљачи којој је ушао у траг.

Чим је примио Ернестово писмо, одговорио је да ни за живу главу не би пустио „малог Додеа“ самог у ту непознату земљу. Породичне обавезе, његова част, најзад лавови — све га је то звало тамо! Испуњена колико чуђењем толико и дивљењем, родбина је са интересовањем пратила Рејнове и Додеове ујорбане припреме за пут. Најзад, 18 децембра 1861, њих двојица су се у Марсељу укркали на пароброд „Зуав“ и кренули преко Средоземног Мора.

У потери за лавовима са Атласа

Бацимо за тренутак поглед на ова два путника да бисмо утврдили који је од њих двојице већи Тартарен. Пре свега, чињеница је да су обојица дочекали на броду са потсмехом публике и посаде. Двадесетогодишњи Алфонс и четрдесетогодишњи Рејно прешли су бродски мост у невероватно смешним, широким панталонама и са широким жарко-црвеним појасевима. Бродска кабина била им је испуњена оружјем и муницијом. „Нас двојица, мој сапутник и ја, — писао је Доде доцније — личили смо на две праве правцате будале“.

Кад су се путници искрцали

да ћу истребити сву дивљач са Атласа“.

Два модела

И заиста, највећи Тартарен био је сам писац. Маштао је о великом лову на дивљач иако никад у животу није био у лову. Сем тога био је јако кратковид а што је најгоре болест га је све више црпала.

Али, уколико се боравак у Алжиру продужавао, Доде је све више сумњао у своје ловачке способности. Међутим, Рејно је и даље о себи имао најлакше мишљење.

После успеха свог првог комада „Последњи идол“ у позоришту „Олеон“, Додеа су позвали у Париз. На дан 25 фебруара 1862, кад се у Алжиру украло на пароброд „Луисор“ Доде је пред собом већ имао свог будућег Тартарена. То је био Рејно.

Јуна 1863, дакле годину дана по свом повратку у Париз, Доде је објавио прву верзију свог „Тартарена“ која је имала облик краће приче. Притоветка се звала „Шапатен, убица лавова“. У Паризу је прошла сасвим незапажено, али је на грађане у Ниму оставила снажан утисак тако да је несрећни Рејно одмах добио надимак „Шапатен“.

Зашто је Алфонс Доде смеистио свог јунака у варошицу Тараскон кад он сам у њој никад није живео и никад ништа у њој није ни написао? Зато што је Рејно, како је Доде касније забележио, „на путу из Париза за Марсељ тако снажно хркао по јужњачки да је то

лично на узвике ратника из племена Апаша“, па се одмах одлучио да се њиме користи као моделом. Али, пошто није хтео да га вређа, тиме што би означио и место његовог стварног борава, он је за његово пребивалиште узео јужњачки Тараскон. Значи, Тараскон је намерно одабран. Занимљиво је и то да је Рејно, осећајући колико је послужило кар модел своје нећаку, последње године живота заиста провео у Тараскону, где се повукао и умро у дубокој старости, 1890 године.

Као што се види, „Тартаренова кућа“ у Тараскону није била Тартаренова већ Рејнова.

Док је ишао улицом Тараскона, песник Гофик је размишљао о херојској и комичној пустиловини храброга Тартарена. У једном тренутку, подигавши поглед, спазио је како се на ветру љуља једна берберска фирма са називом „Код Тартарена“.

Оваква фирма, размислио је Гофик, не може никог да изненади у овом граду. Мало даље, у излогу једног киоска, спазио је дописницу са сликом преко које је писало „Тартаренова кућа“. Кад је боље загледао видео је да на дописници ситним словима, пише: „Вила у којој је становао Тартарен. Тело тарасконског хероја почива на дну баште, у лепом

гробу који сваке године походе многобројни посетиоци. У трему куће налазе се попрсја Бравиде и Костекалде“.

Песник је запитио трговца: — Може ли да се посети Тартаренова вила?

— Наравно! — одговорио је овај. — Продужите путем за Авињон и одмах ћете је наћи. Свако зна где се налази.

Гофик је за леђима оставио град и, заиста, убрзо на друму за Авињон угледао вилу са зеленим прозорским кањима на блештаво белим зидовима, баш како их је Доде описао. Узбуђен што се налази пред кућом која разиграва машту стотине хиљада читалаца, Гофик је повукао за звоно.

Преда њ је изашао постарији човек, власник зграде, го-

АЛФОНС ДОДЕ

сподини Турте. Провео је посетиоца кроз кућу и показао

МАЛЕ ЗАНИМИВОСТИ

ТРИ ЗМИЈЕ СУ ХТЕЛЕ ИСТИ ПЛЕН

Ретко се змије узајамно прождиру, али и то се дешава. Три водене змије ловиле су у исто време жабу и нападе су је са три стране. Ниједна није хтела да се одрекне плена, али је најјача прогутала жабу а у исто време и две змиске главе. Да није било интервенције чувара две друге змије су могле да плате животом због прождрљивости треће.

СТАТИСТИКА О ПУШАЧИМА

Статистике служе у разне сврхе, па и да се дозна шта се све у свету троши и колико. Према подацима о пушењу од пре две године сазнаје

се ово: Францускиња пуши више од њеног мужа, који потроши за дуван око 4.900 франака годишње, за исто време Холандијанци потроши 7.200 док Швајцарци који највише пуши цигарете са филтром — 8.100 франака. У Америци и Енглеској дуван је јако скуп, тако да на Америци пада око 12.700, а на Енглеца 17.400 франака.

ПРАКТИЧНЕ БАТЕРЈЕ

У Француској је начињена врста црпне лампе која ће послужити у свакој прилици. Аутоматски се пуни на сваком контакту од 100 до 220 волти. Пошто је намагнетисана, она се може причврстити на сваку металну површину.

КУТАК ЈЕДНОГ УМЕТНИКА

Приликом отварања овогодишње концертне сезоне у великој лепој сали Конзерваторијума у Москви била је изведена „Једанаеста симфонија“ Димитрија Шостаковича, као и његова кантата „Над нашом отарбином сунце сија“. Тим поводом упитан о његовим новим стварањима Шостакович је рекао:

— Завршавам оперету Мос-

ква—Чермушки“. А ускоро идем у Финску.

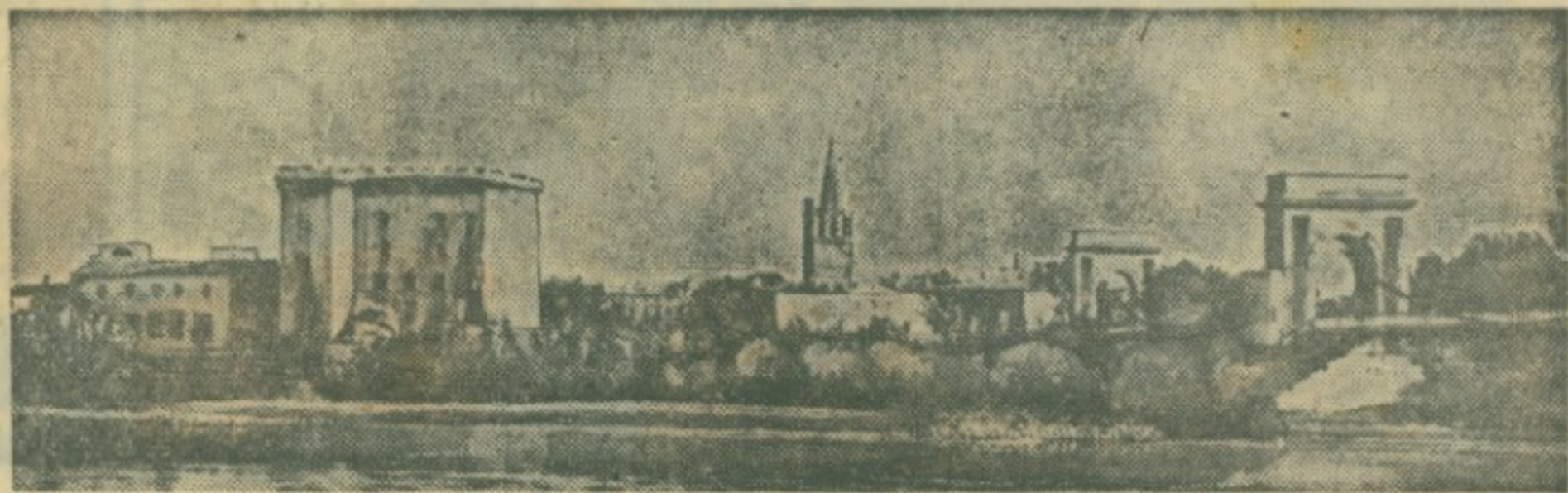
Крајем септембра ове године Шостаковичу је била додељена награда великог финског композитора Јана Сибелијуса. Додељивање награде се подударило са годишњицом смрти Сибелијуса који је с великим одушевљењем пратио остварења Шостаковича.

Двадесет петог септембра 1956 године, када је Шостакович славио своју педесетогодишњицу, добио је велики број телеграма из целог света. Међу њима био је и један упућен из Финске: „Генијалном композитору шаљем своје срдачне поздраве — Јан Сибелијус“.

У радној соби Шостаковича стоје два клавира. На њима он испробава своје композиције. Ту је написана и његова „Једанаеста симфонија“ за коју је добио награду Лењина.

По видовима висе портрети великих музичара. Свауда се налазе ноте. Постоји и један стојић за шах, јер, Шостакович је велики љубитељ те игре и понекад јој посвећује по који час. Јако воли и спорт. Успева чак да уграби времена и оде на фудбалску утакмицу.

Шостакович је носиоца француског ордена уметности и литературе; члан је италијанске академије „Санта Цецилија“, Шведске краљевске музичке академије; члан-кореспондент немачке Академије уметности и почасни доктор музике Оксфордског универзитета.

ТАРАСКОН

време на хиљаде Француза су с великим узбуђењем „гутали“ књиге као што су „Ловац лавова“ од Жил Жерара, „Ловац пантера“ од Бомбонела, и друге сличне. Само, ко би Додеу платио пут и боравак у Африци и како би набавио новац за опрему? Можда би то могао да буде војвода од Морнија? Но претседник законодавне скупштине Француске није имао намеру да одрешни кесу.

Одгајивач лала

Оболели Доде није пошао у Африку сам. Његов брат Ернест није био у могућности да га прати па је један њихов нећак, Рејно, са одушевљењем прихватио позив. Тај нећак био је онај „ујак“ о коме је писао говорно у књизи. Јер је Рејно био старији од Алфонса пуних двадесет година. Ево како га је писац оцртао у једној познитој књизи којој је дао назив „Тридесет париских година“: трушаста и снажна добричина јаког гласа и сочних израза који се грдно плаши да ће умрети као просечни одгајивач лала и црног лука у млаком и срећном малограђанском браку. Пошавши на пут у Африку, он собом носи и три своје велике страсти: чежњу за ловом, — у Монфрену, где је живео,

у Алжиру били су наоружани Али, пошто је Тартарен уствари до зуба а главе су им врлиле од херојских планова. „Већи општење старог Туртеа песника Тартарен од самог Тартарена, нику Гофику не претставља — признао је неколико година „делу целишту“ већ само делићу Доде, — веровао сам мичну истину.“

МИРИС ЦВЕЋА МОЖЕ ПРОУЗРОКОВАТИ ЧАК И СМРТ

Познато је да се увек увече уклања цвеће из спаваћих соба, јер мирис цвећа може да проузрокује главобољу, болове у грлу и друге неадекватности.

Неки лекари тумаче ову појаву као идиосинкразију — поједини организми имају неослабићу аверзију према извесним мирисима цвећа — док хемичари сматрају да ово токсично дејство цвећа проузрокују мирисава уља у њима а унесе се у организам дисањим путем. Хигијеничари су опет мишљења да до главобоље долази услед загађења ваздуха у просторији.

Познато је да је мирис цвећа проузроковао чак и смртне случајеве. У Француској је пре више од 20 година једна девојка умрла у соби у којој се налазило десетак великих корпи са криновима. Један шпански официр заопео је, скривајући се, у једној гробници препуној венаца од ружа и умро. Многима је позната и легенда о отровном дрвету мандарили које доноси смрт свакоме ко заспи у његовом хладу. Мајерберова опера „Африканка“ је нарочито допринела да се та заблуда рашири.

Смртни случајеви услед биљних мириса су свакако изузетни и морају се пре приписати дејству неких других, личних чињеница. Научно је проверено да опоне тропске мирисне биљке изазивају често код истраживача тешке неадекватности и несвестице. Неки људи у нашим крајевима не подносе мирис љубичице, лала и ружа, а има жена које од мириса цвећа добију несвестицу. Мирис ружа некипут проузрокује болест очију, а јасмин, мириса и љубичица су повод промуклости. Стога оперске певачице обично одмах уклањају из својих гардероба цвеће које су добиле на дар.

роштиљу се превлачи као по жицама гитаре, пљоснате флаше служе као маракаси. Млин за кафу и ножеви производе специјалан ефект док вибрације ствара тигањ.

НИЈЕ БИЛА КАО ДАНАС

Шошета није у век изгледала тако једноставна и чиста, као данас. Раније је била претерано шарена. У 18 веку украшавана је најчешће цвећем, брдима и планинама, затим срцима и голубовима. Посетнице ратника носиле су слике оружја и коња, а власници земље уживали су да их улепшавају заковима. Касније, на посетницама се виђају етрурске вазе или репродукције грчких и римских уметничких предмета. Око 1830, у Француској је литографија фабриковала посетнице које су биле шарене као данашње налепнице за винске боце. Изгледале су толико ружне и смешне да се човек пита како је таква мода уопште могла да процре. Као реакција на такав укус дошле су гасвим беле и једноставне посетнице.

Што се тиче празничких честитки, оне су знатно млађе. Како засад изгледа, прва честитка је послана за нову 1846 годину. Међутим, њихово порекло је још много дубље — кад су Римљани једни другима слали украшене таблице од печене иловаче, нешто слично да нашим поштанским разгледницама.

Прва наруџбина празничких честитки потекла је од Енглеза Хенри Коула, пријатеља кнеза Алберта, мужа краљице Викторије. Он је 1864 затражио од тада познатог сликара Џон Калкот Хослија да му изради нарт за 4000 примерака празничких честитки које је потом пустио у продају.

Отада се обичај распрострањено по целом свету и до данас је начињено много врста честитки. Једна је, на пример, била дуга 7 а широка три метра.

Најдрагоценију од свих послао је један Немац. На њој је био један цртеж „Свете породице“. А на полеђини је пошљалац написао: „Срећан Божић“. Добитник је честитку однео стручњацима који су утврдили да је цртеж израдио лично Рембрант! Пошто је то сазнао, пошљалац је био толико несрећан да умало није превиснуо од јада.

Инвазија мрава

На југоистоку Америке почела је права инвазија из Венецуеле једне врсте мрава. Немилосрдно нападају жетву, стоку и људе. Међутим, њихов отров не изазива дрхтавицу и језу која се обично добија после уједа других мрава.

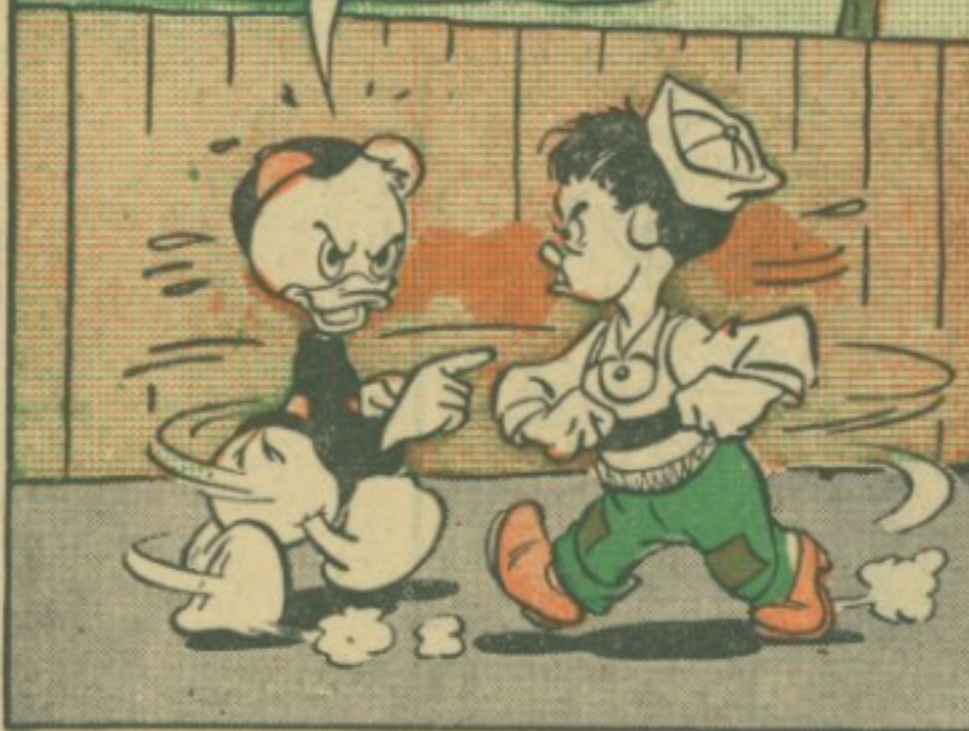
Модерна бурда за пиво

У производњи бурди напушта се стари материјал — дрво. У Немачкој бурда се праве од смеше струготине која остаје од дрвета и синтетичне смоле. Бурда за пиво од 315 литара начињена од овог материјала нису тешка ни десет килограма. Ова врста бурди кад се напуни не мења много облик, спречава буђање, а не квари ни укус пива.

ПАЈА ПАТАК

ОНО... ОН НИЈЕ БАШ ХРАВАР... АЛ' ТВОЈ ОТАЦ ЈЕ ЗАЈСТА ВЕЛИКА КУКАВИЦА!

У РЕДУ! МОЈ ТАТА ЈЕ КУКАВИЦА... АЛ' ТВОЈ УЈАК ЈЕ ЈОШ ВЕЋА!

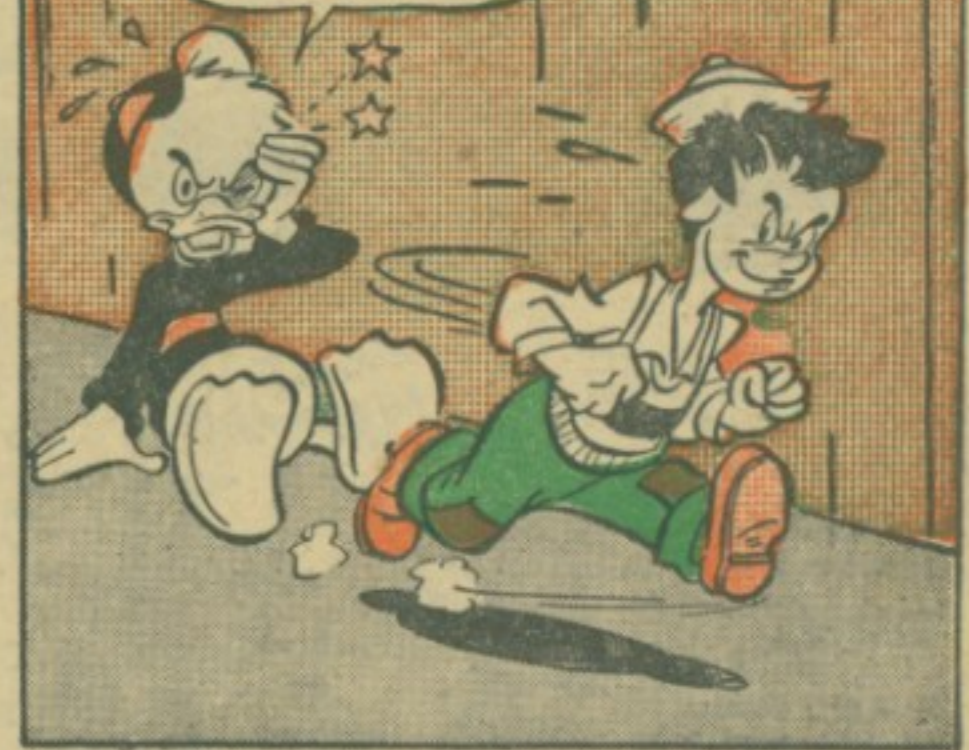
ОКЕШ ДА ТИ ДОКАЖЕМ, А?

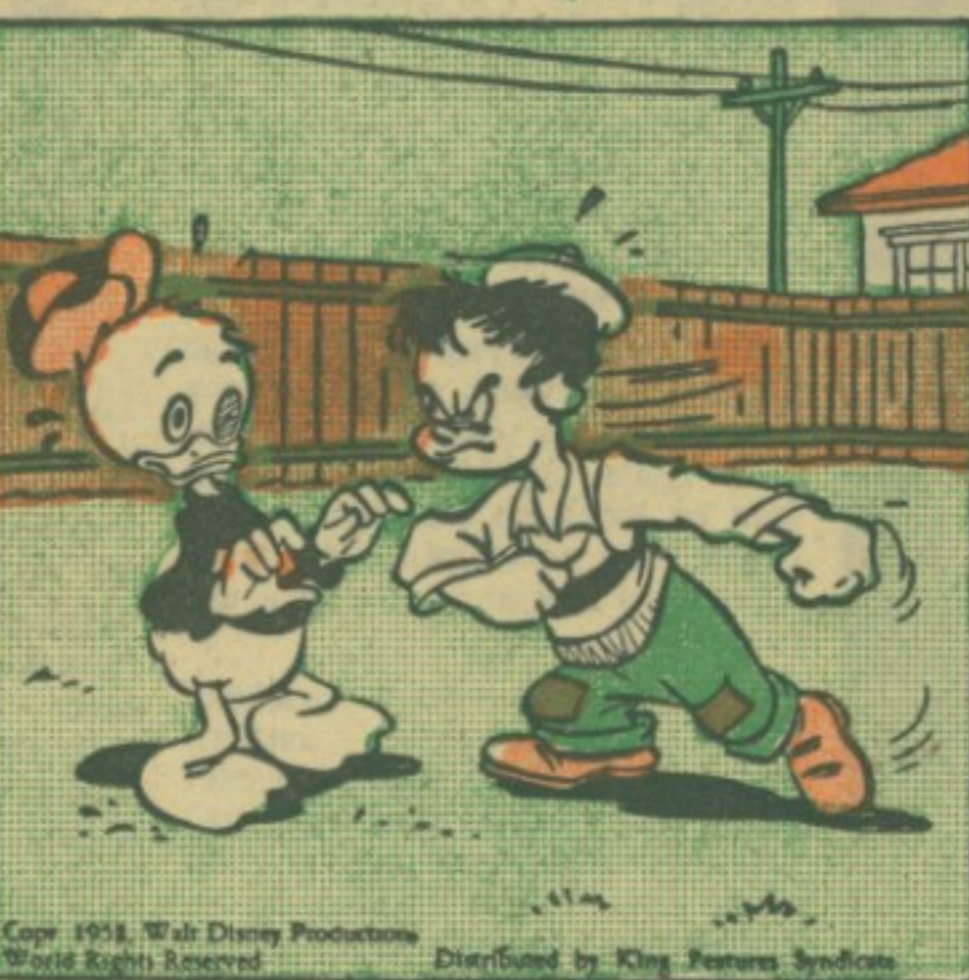
ДОБРО... ЕВО ТИ ДОКАЗА!

ОХ! ТИ СИ ДАКЛЕ ОД ОНИХ КОЈИ УДАРЕ ПА УХВАТЕ МАГЛУ!

АХА! САД СИ МОЈ!

ЗДРАВО, РАЈО!

Ехо који говори

Одједи по неколико пута у високим и врлетним планинама верно понављају произведени глас или узвик. Изузетак претставља ехо који се чује недалеко од највишег врха Устан Тага у планинском ланцу на северу од Тибета. Када путник удаљен око сто пута од просечне висине човека и окренут према тибетанској престоници Ласи звизди, снажно узвикује, баца камење или производи неке друге звуке, планинске стране неће једноставно понављати оно што су „чуле“ него ће звуке преображавати у неку врсту потмулог говора који необично личи на тибетански језик.

Чувени шведски истраживач Свен Хедин који је између 1894 и 1935 године пет пута одлазио у Тибет уочио је и проучио ову појаву. Приметно је да планинске стране Устан Тага имају свој особени „језик“ којим „одговарају“ а он је увек исти без обзира на језик, боју или висину гласа којим се виче. Тибетански свештеници, ламе, искористили су ову занимљиву појаву и преобразили околину врха Устан Тага у светилиште и место ходочашћа за вернике. Говор планине они тумаче на свој начин и „речима“ које су чули приписују пророчки значај.

Захваљујући честитнама

Међународни деци фонд — УНИЦЕФ — од продаје преко десет милиона честитки у преко 70 држава прикупио је пола милиона долара. Ова свота омогућава да се читавих десет дана остварује програм овог фонда, чији годишњи буџет износи 20 милиона долара.

Њурачка маска са наочарима

Љубитељи водених спортова који немају добар вид могу сада купити њурачку маску у коју су уграђене наочари према њиховој диоптрији. И кратковиди и далековиди, који раније, због слабог вида нису могли да се њурају, наћи ће за себе наочари.

Пужеви — нова опасност

Велики тропски пужеви у последње време све чешће преплављују палубе бродова који долазе из далеких источних земаља. Већ су се одомаћили у неким местима на енглеској и француској обали где чине велику штету. Енглеска служба за ентомологију и надзор над биљкама повела је одлучну борбу против ове нове опасности која прети поврћанима и усевама. Палуба једног теретног брода који је недавно пристао у Ситлу, по повратку из Африке, врела је од огромних пужева великих и по 15 сантиметара од којих је сваки у стању да за једну ноћ поједе мању главницу купуса или целу салату. Ослобађање бродова од ових штеточина врши се на тај начин што се налажу пари на високој температури. То може довести до оштећења уређаја на бродовима, али Британци заплашени од пужева сматрају да се и то пре исплати.

Пас драгоценији од човека

Енглески обалски чувар Вилем Форесте је недавно спасао из мора неку жену и њеног пса. Друштво пријатеља паса му је за ово његово јунаштво дало награду од пет, а друштво спасилаца само једну фунту.

Вештачки сафир

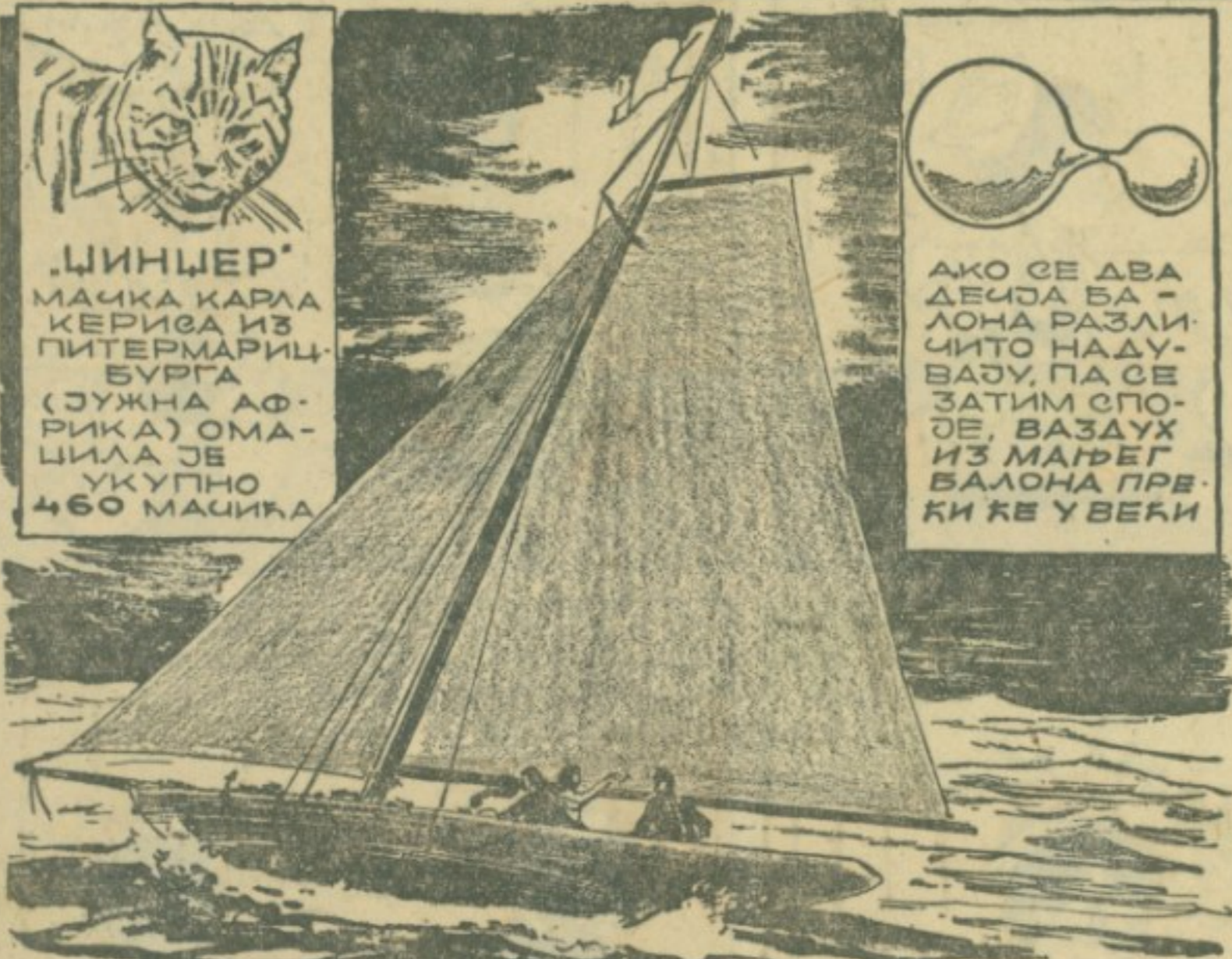
Једна творница из Њујорка почела је производњу сафира по хидротермичком принципу. На тржиште су већ пуштени вештачки произведени сафири. Дебљина им је осам милиметара а површина 5,5 квадратних сантиметара.

Ripley's

ВЕТРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

„ЦИНЦЕР“
МАЦИКА КАРЛА
КЕРИГА ИЗ
ПИТЕРМАРИЦ-
БУРГА
(ЈУЖНА АФ-
РИКА) ОМА-
ЦИЛА ЈЕ
УКУПНО
460 МАЦИКА

АКО СЕ ДВА
ДЕЦА БА-
ЛОНА РАЗЛИ-
ЧИТО НАДУ-
ВАЈУ, ПА СЕ
ЗАТИМ СПО-
ДЕ, ВАЗДУХ
ИЗ МАИРЕГ
БАЛОНА ПРЕ-
КИ КЕ УВЕКИ

ШКОЛКУ СА ША-
РОМ КОЈА ЛИ-
ЧИ НА СИЛУЕТУ
ЧОВЕКА НАШАО
ЈЕ РАСЕЛ МАЈ-
СЕЛ ИЗ ПАСА-
ДЕНЕ
(САД)

У ЗАМКУ БОНЕВАЛ
У ФРАНЦУСКОЈ
ПОРОДИЦА БОНЕВАЛ СТАНУЈЕ НЕ-
ПРЕКИДНО ВЕК 957 ГОДИНА
(ОД 1.001 ГОДИНЕ)

**КАКО ПОСЕЈЕШ ТАКО
БЕШ И ПОЖЊЕТИ**

ДР ЛЕОНАРДО РОМАНЕЛИ МИ-
НИСТАР ПРАВДЕ ТОСКАНЕ
У ИТАЛИЈИ
НАРЕДИО ЈЕ ДА СЕ СВИ ЗА-
ТВОРЕНИЦИ ДРЖЕ
У САМИЦАМА.
ГОДИНЕ 1851 РЕПУБЛИКА
ЈЕ ЗВАЧЕНА И РОМАНЕЛИ
ОПТУЖЕН ЗА ИЗДАЈУ—БИО
ЈЕ ПРВИ ЗАТВОРЕНИК
ОСУЂЕН НА САМИЦУ

АНА УЕНКЕ

ИЗ
САНТА АНЕ
(КАЛИФОР-
НИЈА)
КБИ ЈЕ
АДВОКАТА
ЖЕНА
АДВОКАТА
СЕСТРА
АДВОКАТА
УНУКА
АДВОКАТА
СНАХА
АДВОКАТА

**ПЛОВИМО
КУКАМА!**

ТРОЈИЦА ПОМОПРИВРЕДНИХ
НАРАМНИХ РАДНИКА САМИ
СУ САГРАДИЛИ ОВУ ДЕАРИ-
ЛИЦУ У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ,
ПРЕВУКИ ЈЕ НА ВОЛОВ-
СКИМ КОЛИМА ДО ЛУКЕ
НАТАЛ, ПРЕВАЛИШИ ПРИ-
ТОМ 400 КИЛОМЕТАРА, А
ЗАТИМ СУ НА ЊОЈ КРЕНУ-
ЛИ ЗА ЕНГЛЕСКУ
И СТИГЛИ У ДОВЕР
ПОСЛЕ 10 МЕСЕЦИ
И 6 ДАНА

ТЕСТЕРУ

КУПЉЕНУ 1855
ГОДИНЕ ЈОШ УПО-
ТРЕБЉАВА
ЏОН УОЛЕР
ИЗ ТРЕНТОНА,
У АМЕРИЦИ

„Може да открије тајну“

Три сумрака

За педесет година нокти би нарасли два метра

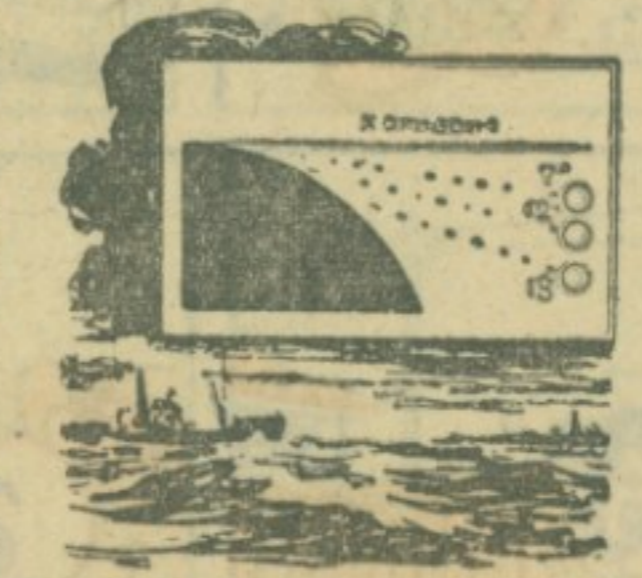

Стручњаци кажу да „лампа“ малог свица може једног дана да открије тајну живота. Живот је могућ, кажу они, јер биљке претварају сунчану светлост у хемиску енергију, а свици хемиску енергију у светлост, и то боље него једна електрична компанија. Сијалица расипа највећи део своје енергије стварајући топлоту, док свицац користи своју „лампу“ са 95% ефикасности не губећи ништа у топлоти. Снага једне сијалице од 60 вати одговарала би јачини 137.000 „лампи“ свицаца.

Временска јединица од 24 часа коју ми називамо дан дели се уствари на дан, ноћ, јутарњи и вечерњи сумрак. Почетак и крај сваког овог дела дана није тако једноставно одредити, поготову стручњаку.

Најлакше се одређује почетак и крај дана јер то су они делови када се рађа, односно залази сунце. Сложеније је одредити границе сумрака. Вечерњи сумрак почиње од тренутка кад сунце зађе, а завршава се кад се оно спусти иза хоризонта до одређеног угла. У зависности од тог угла разликујемо три врсте сумрака.

ше не могу открити никакви знаци светлости и кад се небо већ може фотографисати на астрографима и с продуженом експонажом. Тај тренутак се поклапа са оним кад сунце падне испод хоризонта за 18 степени.

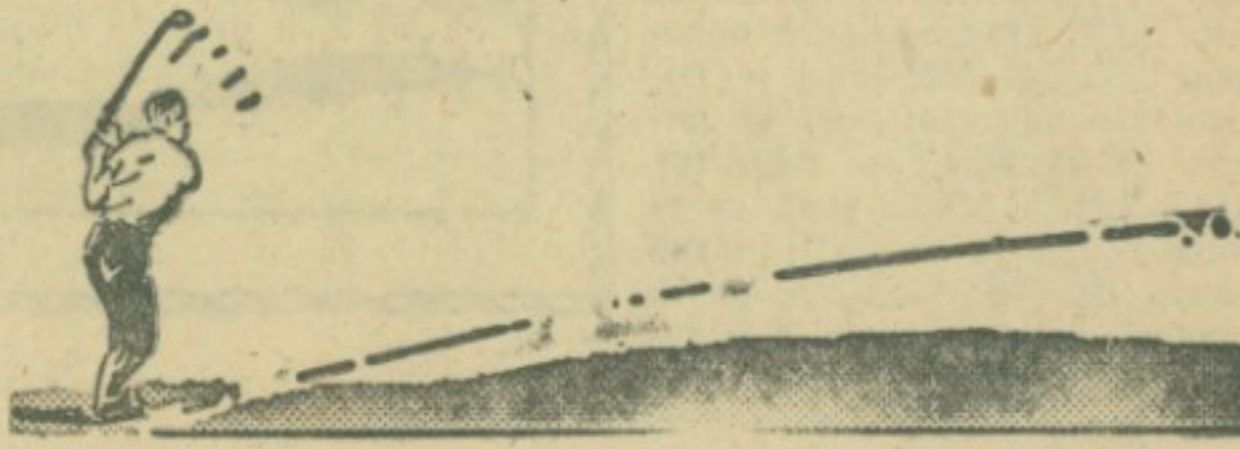
Три јутарња сумрака почињу у време које је аналогно крају вечерњих сумрака, а завршавају се у тренутку изласка сунца.

Што нико није чуо и видео

Један напуљски часовничар израдио је један будилник какав још нико досад на свету није ни чуо ни видео. По облаку је само нешто мало већи од обичног часовника-будилника, али он не буди звоњењем већ једним веома оштрим и продорним звуком класона који се завршава јаким пуцњем тако да и најтврђег спавача мора да пробуди. Али незгода је у томе што тако подешени будилник буди не само свог власника већ и читав комшилук.

Рагбисти не болују од срца

Играчи рагбија нису наклоњени болестима срца — утврђено је једном анкетом, коју су организовали лекари на Харвардском универзитету. Прегледали су 424 играча и нису нашли знаке ма и најмањег погоршања на срчаном мишићу откако се они баве рагбијем.

Необичан свадбени пут

На немачким аутострадама путовање „ауто-стопом“ је све чешћа појава, тако да је то већ постала обична ствар. Али, недавно је штампа забележила једно необично путовање.

Млади брачни пар је одмах после венчања отишао на крај града и кад се појавио први аутомобил младожења је подигао палац увис. Ауто се зауставио и примио срећне путнике. Тако је почело њихово необично свадбено путовање. Мењајући кола, они су, путујући само „ауто-стопом“ превалили — 1.200 километара.

Ко је најстарији човек на свету

Постала је већ помало мода да се неки стари људи проглашавају најстаријима на свету, нарочито у Ирану, где збиља и има релативно много оних који су превалили стоту годину. Недавно је објављено у једном техранском листу да у Ирану живи старац Сајед Али, сељак, који документима може да докаже да је рођен још — 1767 године! Ако је то тачно, и ако су његове исправе веродостојне, он би сада имао 181 годину.

Мајке

Чувена италијанска глумица, добитница Оскара, Ана Мањани, поклонила је једна кола Терезији Рађио, која је сваког јутра на леђима носила свог одузетог сина у школу. Дете Ане Мањани као и син Терезије Рађио оболело је од полиомиелитиса. Мајка је разумела мајку.

Вода из мора

Недавно је група научних радника са Љубљанског универзитета под руководством Цирила Рекара, завршила вишегодишње опште добијања питке воде из мора. Помоћу центрифуга, постављених у морској води, у које се убризгава ваздух, и апарата за смрзавање, они су добили кристале леда без икаквих примеса соли. Када се кристали истопе добија се слатка вода.

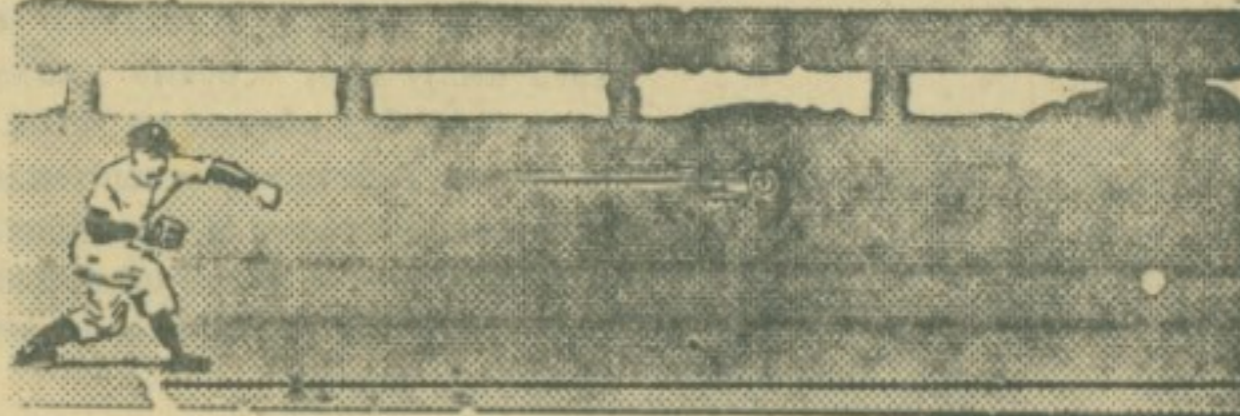
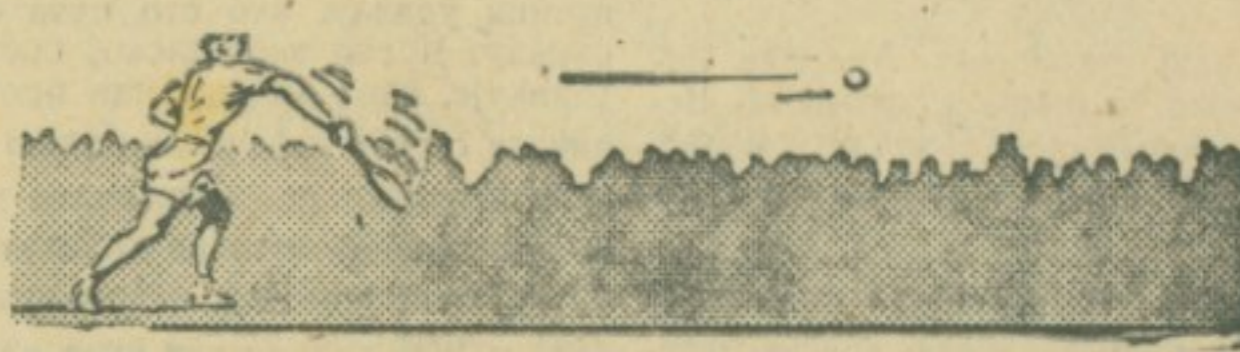
После ових успеха у Пирани ће бити изграђен један велики систем за прераду морске воде у пијаћу. Следеће године ови уређаји ће почети са радом. За добијање кубног метра воде биће потребно шест литара нафте као погонског средства за дизел-моторе. Уз цену од 60 динара за литар нафте кубик воде би стајао 400 динара. Уколико би нафта стајала, само 25 динара кубик воде би коштао свега 135 динара.

Цена воде условљена је и процентом соли у њој. Уколико морска вода има већи проценат соли овај метод би био коришћен и за брзо добијање соли, што би опет снизило и цену коштања питке воде.

Ови успеси љубљанских научника од великог су значаја за крашка подручја на Приморју и острвима која оскудевају у пијаћој води, јер један кубик воде која се доводи цистернама плаћа се и по 1.400 динара.

Нове напаве за добијање слатке воде из мора даваће ове године 50 кубних метара воде дневно по цени од 40 до 70 динара, јер је у околини Пирани вода богата сољу.

Професор Рекар је израдио и напаве за инсталације које могу да дају 120 кубика воде дневно. Оне ће бити вероватно постављене на једном од јадранских острва.

И то је неког занимало...

Једна добро бачена лопта у безболу лети брзином од 150 километара на сат. Добро бачена тениска лопта достиже брзину од 180, док вешто ударена голф-лопта постиже и преко 270 километара на сат.

Личност Пабло Пикаса једна је од најзагонетнијих међу савременим ствараоцима уметницима. Једни га сматрају генијем, други варалицом, али чиница је да се за последњих десет година ни о једном сликару није толико писало и говорило као о њему.

Ниског раста, с лоњаом без косе, правоугаоних лица и живих очију у којима су истовремено настали „блесак и помрчина“ — то је изглед овог каталонског сликара кога безмало сви препознају чим угледају његову фотографију. Али, ако сви знају како он изгледа, мали је број оних који га лично познају а још мањи оних који га потпуно разумеју и подржавају у његовом богатом стварању од чисте графике преко уљаних радова и мозаика до керамике.

Једног дана, у познатом париском ресторану „Каталан“, келнер рече чувеном Шпанаљцу:

— Право да вам кажем, ја баш не разумем то како ви сликате.

— А кинески? — запитало је мирно Пикасо. — Разуме ли кинески?

— Не, — одговорио је келнер.

— Наравно, да не. Па ипак, наставио је сликар, — има равно пола милијарде људи који га разумеју.

Пре кратког времена, један писац је рекао о овом дијалогу следеће: „Доста је воде протекло Сеном откако су разговарали келнер код „Каталана“ и Пикасо. Отада је много малих Кинеза научило кинески, али нико нови није научио како ће да разуме његове слике...“

Пабло Пикасо не воли да се „доказује“, не одлази у друштва. Живи на југу Француске, у Кану, где га је тешко видети, а у његову кућу није лако ући. Вила „Калифорнија“ са великим парком околном ограђена је још и високим зидом. Човек се изненади кад

С времена на време дође у Париз да би освежио успомене из младости. У Паризу је први пут био пре више од пола столећа и становао је на Монмартру још кад је овај буџан париски центар разонеде био сличан тихом и малом селу. Али ту је живела плејада сликара, песника и књижевника чији се утицај у Паризу јако осећао. Њихово главно

те, атељом је господарила чувена Фрика, бела немирна керуша која је непрекидним журцањем свима ишла на живце изузев Паблоу.

Године 1903 Пикасо се налазио у својој плавој сликарској епохи. Ако би неко дошао увече да види његове радове, морао је да упали свећу, иначе се седело у помрчини.

живници Аполинер и Салмон, сликар Матис, Вламенк и многи други. Већ остарели Анри Русо, назван „цариник“, први велики примитивист у свету, долазио је у атеље младог Пикаса чак са Батињола, носећи испод мншке своју виолину. Долазио је Жорж Брак са својом хармоником, затим крхка и осећајна сликарка Мари Лорансен. Било је ту увек

ју сензацију. Пошто је у атељеу владао велики неред, јер је просторију чисто и спремао свака три месеца, врата ником није отварао. Његови гости били су само најприснији пријатељи.

Кад је после Првог светског рата дошао у Париз руски балет, Жан Кокто је предложио Пикасу да за трупу једног од највећих кореографа света, Сергеја Дјагилева, изради декор. Пабло се тада упознао с балерином Олгом Кокловом и с њом склопио свој први брак. Тада већ више није био сиромашан, слике је добро продавао и становао је у кварту Монмарнас, на булевару Распај.

Отада су се догодиле многе ствари не само у животу и у сликарству Пабло Пикаса, већ и у уметничком свету уопште, но његова загонетна личност, као човека и уметника, стално привлачи највећу пажњу. О њему се дискутује, мишљења су подељена, врло опрезна, и нико не може да га дефинише.

Дете које је у Малаги, 25 октобра 1881. добило „кратко“ име Пабло, Дијего, Хозе Франциско ди Паула, Хуан, Непомучено, Марија де лос ремедиос, Ципријано де ла Сансисима Тринидад, данас ради, живи и понаша се као да из себе није оставио непуних осам деценија.

ПИКАСО

састајалиште била је зграда у улици Равињон број 13, коју су звали „Бато лаваор“ (шлепвешерница). У њој је било десет станара, једна чесма и једна настојница која ту није ни становала. Један од станара био је и Пикасо. Намештај му је чинио само диван, а у суседну собу, коју су из шале звали „соба за служавку“, долазили су на преноћиште сиромашни пријатељи без пребијене паре у џепу. У атељеу је зими владала неподношљива хладноћа, док је лети био пакао. Али, и зими као и ле-

Дошао је у Париз 1901, кад је имао двадесет година. „Био је окружен ројем сиромашних шпанаљских сликара, — пише познати француски књижевник Макс Жакоб, — који су јели на патосу и бесконачно дискутовали. Пикасо је правио по две и три слике дневно а увече би одлазио иза кулиса мјузик-холова и портретисао глумице“.

„У то време, — каже сам Пикасо, — песници су утицали на сликаре, сликари на песнике“.

Ту су се састајали књи-

многа духа али, мало пара и, како је неко рекао, „ако су личности са платана из Пикасове плаве епохе сувише мршаве, сама кожа и кост, то није никакво чудо, јер модели, као и њихов уметник, нису имали ништа поштено да поједу“.

После плаве, дошла је ружичаста епоха у којој је уметник жињео нешто богатију жетву. Године 1909 напустио је „Бато лаваор“ и прешао у нови атеље на булевару Клиши, у једну толико господску кућу да је његов бедни намештај приликом селидбе начинио пра-

Зожибљаји Бима и Бума

ПАНЕЛ 1: ГЛЕ! МАЈМУН УМЕ ДА УБИЈА МУВЕ ИСТО ТАКО ДОБРО КАО И ЈА!

ПАНЕЛ 2: И БОЛЕ! ОН НИЈЕ ТАКО ЛЕЊ КАО ТИ!

ПАНЕЛ 3: АЈООЈ! ГИФЛ!

ПАНЕЛ 4: ОВОМЕ ГА НИСИ УЧИО!

ПАНЕЛ 5: ХИ-ХИ! ХИ-ХИ! ПРЕСТАЈ!

ПАНЕЛ 6: ХА! ХА! ХА! ХО! ХО! ХО!

ПАНЕЛ 7: ПИЗА-ВИЦЕ! УПОМОК, КАПЕТАНЕ!

ПАНЕЛ 8: БИЈЕ НАС ЗАТО ШТО НЕ МОЖЕ ДА МЛАТИ ВАС!

ПАНЕЛ 9: УПОМОК? МЕНИ ВИСТЕ СЕ ИСТО ТАКО СМЕЈАЛИ КАО И ЊЕМУ!

ПАНЕЛ 10: ВИДИ, ЧОКО! ВЕЛИКИМ ВЕСЛОМ МУВЕ СЕ ЈОШ БОЛЕ УБИЈАЈУ!

ПАНЕЛ 11: ХИ! ОПЕТ ДЕ ТИГАР РАСТРРАО ЈЕДНОГ ЛОВЦА!

ПАНЕЛ 12: АОО! ЧЕКАЈ САМО! АОО! АОО! КАД ТЕ УХВАТИМ! АОО! МИСЛИМ ДА НЕ МОГУ АОО!!

И ХЕЛИКОПТЕР — ФОЛКСВАГЕН

Позната немачка фирма „Фолксваген“ освојила је светско тржиште својим малим и економичним аутомобилима. Сада припрема производњу хеликоптера који ће испуњавати традицију малих „фолксвагена“ јер ће бити намењени личној употреби. Први хеликоптер — названи „Фолкс-коптера“ — имају брзину од 104 километра на час и могу да понесу три путника. Мотор од 105 коња покреће два ротора, сваки у супротном смеру.

Нова амбалажа за индустрију конзерви

У лабораторијама неких америчких фабрика израђена је нарочита амбалажа за индустрију конзерви која треба да унесе прави преокрет у ову грану производње.

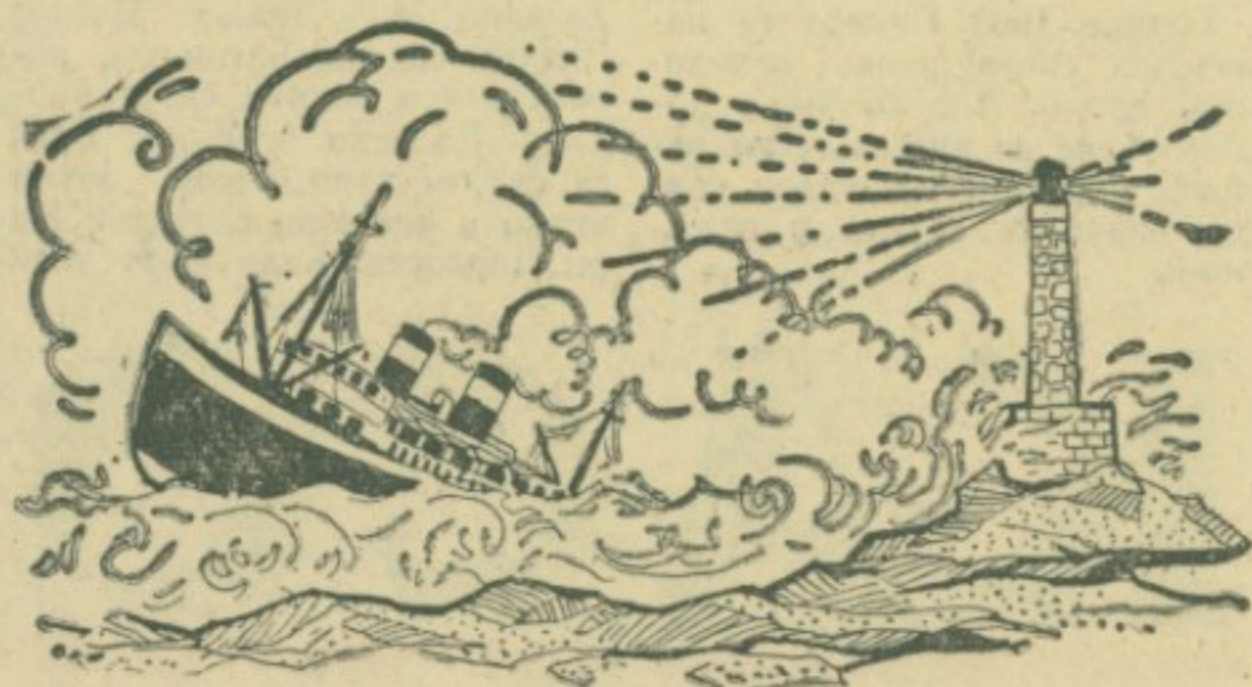
У почетку је ова амбалажа била намењена свемирским путницима да не би имали муке при отварању кутија конзерви. Уместо метала и пластичних маса она је направљена од нарочите хемиске смесе која претставља танку опну око конзервиране хране, а пуна је витамина па се једе заједно са храном.

ГРОБЉЕ НАСТРАДАЛИХ БРОДОВА

Чак и данас, кад су готово сва мора проучена и кад постоје тачне поморске карте, пло видбе морем везане су са извесним ризиком. Према подацима лондонског „Регистер Лојда“, друштва које се бави осигурањем бродова, за последње три деценије сваке године настрадало је просечно око сто бродова. Већина тих катастрофа догађа се на једним те истим местима. На карти земљине лопте постоји неколико рејона које морнари многих држава још одавно називају „гробљима бродова“.

Стотине бродова под заставама готово свих земаља света свакодневно пролазе Каналом Ламаншом — једним од најживљих поморских саобраћајница на свету. Па ипак, и поред јаких светионика, бродови се у Ламаншу веома често насучу на пешчане спрудове.

Узрок несреће је огромни спруд Гудвина који је за време плимне покривен слојем воде од четири метра. Међутим, за време осеке из мора се појављује пешчани спруд висок два метра који се у широком појасу протеже неких једанаест миља. Енглески морнари назвали су овај спруд „прождирачем бродова“. То име

му потпуно одговара јер његов песак као да привлачи своју жртву. Само у ретким случајевима спасилачке екипе успевају да насукани брод свуку са спруда. Под дебелим слојем песка леже полуиструлели костури римских галија, викиншких бродова, шпанских каравела, енглеских фрегата и зарђала корита модерних прекоокеанских бродова. Настрадалих бродова ту има толико много да су и они постали опасност за нове бродоломе. У зиму 1955 године жртвом „прождирача бродова“ постао је чак и један пловећи светионик који је годинама опомињао на опасност бродове који су пловили крај Гудвина.

Залив Светог Лоренца и во-

ле крај североисточних обала Северне Америке нису ништа мање жива поморска саобраћајница од Ламанша и Америјанци с правом називају овај рејон „Тајмс сквером“, именован једне од најживљих улица у Њујорку. За морепловце је овај морски „Тајмс сквер“ исто толико опасан као и Ламанш.

Топле воде Голфске струје сусрећу се ту с хладним арктичким струјама и на месту њиховог сукоба стварају се густе магле које недељама покривају море и обалу. У магли „густој као тесто“ често долази до судара бродова.

Међутим, овај поморски рејон није опасан само због магле. Сваког пролећа хиљаде малих и великих ледених брегова почињу да се спуштају према југу. С једним од њих сударио се, као што је познато, енглески пароброд „Титаник“.

Због судара с леденим бреговима некада је ту пропало пет до шест бродова годи-

шње. Понеких година тај број би се чак и удвојучавао. Данас је ових несрећа знатно мање, што је плод рада међународне „ледене патроле“ која већ годинама обавља службу у западном делу Атлантика.

Рђаву славу међу морнарима стекло је острво Тасманија које лежи југоисточно од обала Аустралије. У току једне године Тасманија има 110—113 дана кад дувају страховито јаки ветрови. Провале облака су честе и потоци кише, стапајући се с пенушавим таласима, данима и недељама сакривају непровидним зидом опасне обале Тасманије.

Списак „гробља бродова“ могли бисмо још да продужимо. Али, да ли су стихије увек узрок бродолома? Вековно искуство омогућило је поморским стручњацима да израде тачна правила о пловидби за време буре, магле или међу леденим бреговима. Ако се за време пловидбе посада држи тих правила, безбедност људи, брода и товара готово је стопроцентно осигурана. Међутим, неизвршавања прописаних или неумешност у руковању најновијим техничким уређајима за навигацију може да доведе до несреће чак и у најбезбеднијим морима. Такав се случај збио прошле године када се у мореузу Калмар насукao на подводни спруд школски радиолокациони брод шведске краљевске флоте „Принц Карл“. Несрећа се догодила при јасној сунчевој светлости, док су радиолокатори исправно радили, и да би иронија била већа, капетан брода, испушивши на палуби читаву посаду, држао предавање о... безбедности пловидбе помоћу најновијих радионавигационих уређаја.

Снимак Ст. Војовића

ЧОБАНЧИЋИ СА БОРИЈЕ

На планинама је ретко када топло; чак је свеже, а често и кад није зима тамо јаче захлади. Због тога није чудо што чобанчићи често наложе ватру да би се огрејали. Ово је мотив са Борије Планине у

Босни. Борија, веома богата шумом, налази се између долина Велике и Мале Усоре. Њен највиши врх је Руђавица (1077 метара), а има још неколико врхова високих око хиљаду метара.

„ЛЕСИ“ НА СУДУ

Према једном старом енеглеском закону, који је још на снази, четвороноге животиње могу да буду изведене на суд и, ако су се огрешиле о законе, буду осуђене на смрт.

Овчарска керуша „Леси“ дошла је недавно у сукоб са законом. Насупрот својој имењакињи, јунакињи из поз-

натог филма „Леси се враћа кући“, она није благе нарави; нарочито су јој несимпатични мотоциклисти. Док је била на слободи, она их је бесно прогонила и тиме угрожавала безбедност уличног саобраћаја. „Леси“ је због тога осуђена на смрт. Али, пре но што су надлежни органи успели да је ухвате, њена господарница, двадесетгодишња Роби Бауринг, сместила ју је у један азил за псе у који је полицији забрањен приступ. „Леси“ тамо живи мирно и срећно, и кажу да жива опште симпатије.

Међутим, случај тиме није ликвидиран. Исти овај закон који предвиђа казну смрти за четвороноге преступнике, пред видео је и новчану глобу за сопственике животиња ако на било на који начин спречавају извршење казне. Глоба износи једну фунту дневно и Роби Бауринг досад је већ морала да плати 100 фунти. Даље плаћање сасвим би је новачно уништило и она ће, по свој прилици, ускоро морати да положи оружје.

Трагички случај керуше „Леси“ узбудио је све љубитеље паса у Енглеској, а њих, као што је познато, на британским острвима има много. О „Леси“ се причало и писало толико да је њено питање, најзад, доспело пред Доњи дом. Против већ изречене судске пресуде којом је „Леси“ осуђена на смрт, Доњи дом не може ништа да учини, али постоји извесна могућност да се закон, на основу кога је она осуђена, укине или бар донекле измени. Влада је чак обећала своју пуну подршку у случају да који од посланика поднесе законски предлог у том смислу. Лесина гостодарница нада се да ће тај законски предлог бити поднет пре но што буде сувише касно.

Снимак Ст. Војовића

БРАТ СЕ ЖЕНИ, А ЈА СЕ УДАЈЕМ...

Ово је обичан приказ који се већ годинама види у целој нашој земљи: прављење шга-ла, а после долази подизање куће.

На слици су приказане жене из села Војиславаца код Радовишта, у Струмичком Пољу, како праве, леку и сладу готове шгле. Живот личи на причу. Пре се у овом крају у многим кућама спавало у одељњима где су биле смештене овце, а сада се људи такмиче ко ће лепшу кућу да подигне и то са четири или чак и

шест одељња. И не само то. Они се боре и да што лепше кућу уреде, јер на огњиште и вериге очева и мајки нико више и не помисли. Сада се у стану налазе лепа кревети и шпорети, а све је обасјано електричном светлошћу.

За петнаест година у Струмичком Пољу подигнуто је око 3000 кућа. Једна од ових трудбеница на слици је девојка и она каже: „Брат ми се жени, а ја се удајем, па хоће-мо да се веселимо у новој ку-

ЛЕГЕНДА И ЗБИЉА О ДЕВИ КРОКЕТУ

Ова лепа и стара шпанско-америчка грађевина изнад које вири застава америчке државе Тексас подигнута је 1722, недалеко од Сан Антонија, некадашњег градића Ел Аламо. Данас је он једно од светишта америчке историје јер је на почетку рата за независност Тексаса, одиграо важну улогу у борби против Мексиканаца.

Уочи одлучне битке, у Ел Аламу су се налазила свега 182 Тексашанина опкољена обручем од 5.000 мексиканских војника. Непријатељским четама командовао је генерал Санта Ана. Пошто су одбили позив на предају, опкољени су пружили отпор и нико није преживео. Борба се водила од 23 фебруара до 6 марта 1836. Том приликом је 400 Мексиканаца погинуло а око 300 је избачено из строја. Међу тексашким браниоцима налазио се и Деви Крокет.

Није прошло много времена а Крокет је осветио његов стари друг и пријатељ Сен Хустон. На дан 21 априла 1836, у долини Сан Хајнито, он је са 750 људи изненадио мексиканску војску коју је водио генерал Санта Ана. Борба је трајала 20 минута. Нападајући непријатеља уз паклене узвике „Сетите се Алама!“, они су победили 630 Мексиканаца, 208 их је рањено а 730 је заробљено међу којима се налазио и генерал Санта Ана. Американци су оставили 6 мртвих и 24 рањена. Касније, Сен Хустон постао је први председник републике Тексаса.

Од јунака код Ел Аламо, — Деви Крокета је легенда начинила великим херојем. Али срећна фигура споменика, иако претставља Деви Крокету не изражава његов прави лик. Како је било лице чувеног ловца и пионира, пуковника, америчког народног посланика и легендарног хероја никоме није познато. Његов лик је до данас у Сједињеним

Америчким Државама претстављан на више стотина начина и то не само од стране обичних уиустратора већ и озбиљних историчара. Уствари, кад год неко жели да прикаже лик и држање Деви Крокета, он ствара фигуру према народној легенди трудећи се да тиме задовољи машту и укусу милиона његових поштовалаца.

ИЗДАЦИ ЗА ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ У ЕНГЛЕСКОЈ

У Енглеској се годишње потроши око 40 милијарди франака за издржавање домаћих животиња! Ова велика сума неће бити несхватљива ако се зна да у овој земљи има преко три милиона регистрованих паса, више од пет милиона мачака и око шест милиона птица.

СТРАШАН ПОСАО

WALT DISNEY

СРЕПКО НАМ ЈЕ СПРЕМИО ВРАО УКУ...

НИЈЕ ПРОБЛЕМ УПАЛИТИ ВАТРУ, НЕГО НЕ МАМО ВИШЕ ДРВА

САД ЈЕ ТВОЈ РЕД ЛУТКО ДА ИДЕШ У СЕЧУ ДРВА.

ДА, ЗА ТЕШКЕ ПОСЛОВЕ УВЕК САМ ЈА НА РЕДУ.

лазе и трагови римских и српских средњовековних рудника. Наш научник Тихомир Р. Борбенић у свом напису „Под Копаоником“ између осталог каже:

„Најсилнији утисак чини озбиљни, намргођени и честрашни Копаоник, који нам јбио за леђима, и чији се врх преко високих брда испре нас, помаља као какво чело гордог цина да покаже да је он ту господар. Преко тог циновог чела, као преко чела љутита јунака, прелећу облаци, час сури, час бели. Или му се облаци са чела подигну и он се разведри и поносно стоји, да нам прикаже своју величину и своју величанственост.

ЈЕСЕЊИ И ЗИМСКИ МОТИВ

Сликари: Ст. Војовића

На сликама је приказан јесењи и зимски мотив са Копаоника. Копаоник је највећи планински масив у Србији, а налази се између Ибра и обе Мораве. Средишњи део Копаоника претставља врло пространу разгранату таласасту висораван која се назива Равни Копаоник, а њена просечна висина је око 1700 до 1800 метара. Највиши врх је Суво Рудиште (Миланов врх 2140 метара). Изнад две хиља-

де метара су врхови: Гобеља, Вучји Криш и Небеске Столице. Неки од две хиљаде метара су врхови: Врлетница, Чир, Гоч, Треска, Маничије, Рапајловац, Пилатовица, Тумба, Остро Копље, Угљарски Крст, Маљика и Шаљ Брдо. На Копаонику се налази извориште многих притока реке Ибра, затим извори Лабе, Топлице, Расине и Јошанице. Сама област Копаоника пошумљена је, богата сочним суватима и рудима (гвожђе, бакар). Ту се на-

Али нам је онда његова горостасност страшица и некако поштовања достојна.

Не знам зашто, али је Копаоник учинио на мене утисак седога старца намрштена чела, озбиљна лица, који само тако изгледа, а готов је да нас обаспе благодетима и милином ако му само руку пољубимо.

Бејак задивљен, очаран и ћутах. Освртах се на све стране не знајући у шта пре да гледам, у чему пре да уживам, и чему пре да се дивим...

НЕОБИЧНИ ПУТНИЦИ У АВИОНИМА

Транспорт животиња се данас врло често обавља авионом. Само једна америчка компанија годишње превезе око 30.000 животиња не рачунајући око 7 милиона пилића, 2 милиона канаринаца и неколико милиона тропских риба.

Од дивљих животиња транспортују се сви примерци — од мравоједа до малих слонових, ако нису тежи од 600 килограма. Али и домаће животиње могу бити путници — једним авионом се превезе читаво стадо од 16 браманских говеда или 12 тексашких коња.

Да би се сазнало како треба поступати са животињама приликом њиховог ваздушног транспорта једна данска компанија је поверила др Хесу, ветеринару са универзитета у Утрехту, да испита реаковање појединих животиња.

После детаљног испитивања и експеримената са разним животињским врстама доктор Хес је издао књижицу „Приручник за транспорт живих животиња“ у којој је изнео своја запажања.

Пре свега већина животиња више воли путовање авионом него бродом. Птице могу да

издрже 36 часова у авиону али притом захтевају доста светлости, и одбијају храну ако се налазе у мрачном простору. Међутим, змије баш воле мрак. Мирно дремају за цело време пута и не траже ни храну ни воду. Млади слоновидо-бро издржавају али само ако су у друштву, иначе постају нервозни. Идеални сапутник младом дебелокошцу је мало бело пиле — бело, пошто слон слабо види. Ако се њих двоје два три дана пре поласка држе заједно они се спријатеље и слон допушта да му се пиле погне на главу. Али чим слон постане „несташан“ чувар, да би га умирио веже пиле за једну његову ногу. Ефекат је чудесан. Слон се толико уплаши да неопрезним покретом не убије свог малог љубимца и одмах се умири.

Најнепожељнији путник је тигар. Многе животиње се јако узнемире кад осете његов мирис: мајмун добије хистеричан напад а папагаји дигну страховиту дреку. Зато се тигар увек смешта у задњи део авиона одакле његов мирис не допире до других животиња.

Најбујутнији путници су пунокрвни тркачки коњи. Пре уласка у авион они стоје као да су укупани. У авион могу да их уведу само мали поци или човек после стрпљивог

наговарања. Али кад већ убу брзо се смире. На овај начин пренети, тркачки коњи могу свежи да учествују у току недељу дана на тркама и у Европи и у Америци.

Да ли животиње покушавају да побегну за време лета? Мравојед, на пример, цело време пута налазе на зидове капеца покушавајући да се дочепа слободе. Због тога се он транспортује у нарочито jakim кавезима.

Млади пилићи, тек изашли из јајета, не захтевају никакву негу. Чак није потребно ни да се хране јер у једњаку имају резерву.

Тропске рибе се транспортују у пластичним кесама са водом где је упумпан још и кисеоник.

Неким животињама је потребан специјалан режим. Туљане и морске коње морају често да подивају водом, јер тешко издржавају на сувом.

Доктор Хес је открио да при суство пса умирује животиње у авиону, а присуство мачке раздражује, и то нарочито коње. Зато је потребно пре путовања коња и мачку некако навикнути једно на друго, па тек ако покажу пријатељско расположење ставити их као сапутнике. Мачку такође не поднесе ни птице.

АНДРОМЕДА

На слици се види циново сазвезђе Андромеде. Како је то сазвезђе добило име и колико је испричајемо укратко:

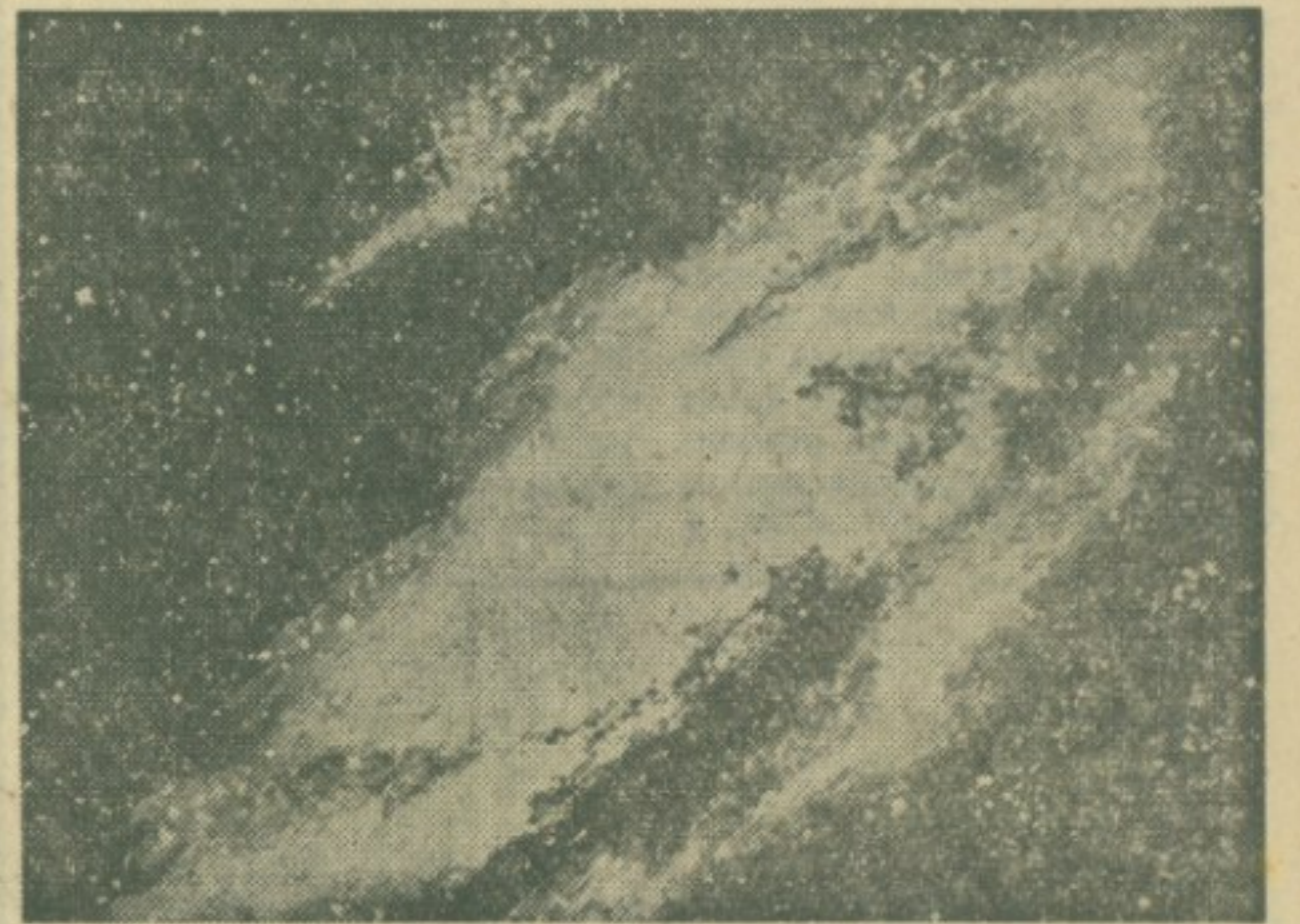
По старогрчкој легенди Андромеда је била ћерка Кефеја, краља Етиопије и Касиопеје. Мајка се поносила лепотом своје ћерке и говорила да је лепша од Нереида, морских нимфа. Ове су биле због тога увређене, па су се пожалиле Посејдону, Богу мора, да он казни Касиопеју. Посејдон се толико разбеснео да је на Етиопију послао страшну поплаву и неку морску неман да је уништи.

Када се Кефеј нашао у невољи обратио се пророчишту Амона, египатског бога, за савет. — Ослободићеш се невоље, ако своју ћерку Андромеду жртвујеш немани! — гласно је одговор пророчишта.

Кефеј је одмах наредио да Андромеду прикљују за једну степену на морској обали. Таман када се неман појавила из мора наишао је Перзеј, старогрчки херој. Пре тога он је убио Медузу, чудовиште чија је коса била састављена од змија а што би год погледала претварало се у камен. Убивши Медузу, из чије је крви тада постао кримати коњ Пегаз, Перзеј је на њему кренуо даље и дошао до оковане Андромеде.

Када је Перзеј сазнао од Андромеде у каквој је невољи, одмах се упустио у борбу са морским чудовиштем и убио га. Андромеду је увео за жену и одвео је на Пегазу кући.

После њихове смрти богови су на небу сместили Андромеду, Перзеја, Кефеја, Касиопеју и Пегаса, а по једној другој причи и морску неман — кита. Њиховим именима астро-

номи су назвали и лет сазвезђа.

Трагедија Андромеде инспирисала је многе књижевнике и уметнике: Софокла, Еврипида, Овидија, Рубенса, Корнеја, Расина и друге.

Сазвезђе Андромеде је као и Млечни пут састављено од још непознатог броја звезда који достиже и милијарде. Тачно се не зна колико је ово сазвезђе удаљено од Земље, али по неким излази да та уда-

даљеност износи од 750 до 900.000 светлосних година. Зраци светлости који сада стижу на Земљу кренули су на пут пре појаве човека на Земљи. Неки мисле да је промер овог циновог сазвезђа дуг око 40.000 светлосних година. Даље, периферни делови овога сазвезђа обрну се око њега за 92 милиона година. Неки мисле да маса целокупног система Андромеде износи око 100 милијарди сунца.

НИЈЕ ЛАК ПОСАО

Сликари: Ст. Војовића

Према једној народној изреци најтежи послови су: гајење малог детета, гајење дувана и израда доброг вина. Кад се дуван обере и напече на капан да се суши, онда сељак нема мира по целу ноћ бојећи се да му изненадно невреме не уништи део труд. На слици је приказан један караван, у нашим крајевима где се дуван гаји. То сељаци са натовареним магарињима иду да предају осушени и у демеће сложени дуван у дуванску станицу варошице Радовиште, која је после Прилепа најбољи произвођач дувана у Македонији.

ФУДБАЛ — ТЕМА ОПЕРЕ

Композитор Жорж де Годански компоновао је прву оперу финску оперу која има необичну тему — фудбал. Радости и тешкоће светских фудбалера који играју у италијанским клубовима послужили су композитору за обраду.

НЕВИДЉИВЕ РУКАВИЦЕ

Познато је да неке врсте сапуна и разни хемиски препарати могу код преосетљивих да изазову еџеме. Медицина досад није имала средство против ове незгоде, која појединцима загорчава живот.

Рукавице од гуме које се често препоручују, такође нису срећно решење, јер и саме оне надражују већ осетљиву кожу. Данас је, најзад, нађена помоћ. У Француској се употребљава једна врста крема произведеног на бази силикона. Када се руке њиме помажу добијају се праве невидљиве пластичне рукавице. Овај крем је отпоран на све температуре. Сада се већ употребљава и за заштиту радника у разним хемиским индустријама.

УНИВЕРЗАЛНА ОЛОВКА

Француски хемичари пронашли су пластично мастило које садржи једно специјално „нагривајуће средство“ тако да се њиме може писати чак и по металу. Сада се израђују оловке у шест боја, а оне имају тако дебеле миње да на сваком предмету остављају отисак.

РАСПЕВАНИ СВЕТ

Никада свет није био тако жедан песме као данас, у време неприкосновене свеомоћне науке, технике и индустрије. О томе сведоче и цифре: огромно је порастао број и вредност продатих плоча у току последњих година. У САД је за то утрошено близу 100 милијарди динара док су Французи 1951 године дали за плоче осам милијарди динара а 1957 34 милијарде.

Знатно више од половине плоча које се сниме данас у свету бележе песме свих народа, раса, поднебља и континента. Песме се производе као што се фабрикују ножићи за бријање или жвакаћа гума. По броју композитора песама и шансона Француска је прва земља на свету. Њено Удружење композитора и аутора има 20.136 регистрованих чланова који годишње произведу 200.000 песама. Али, од толиког броја композиција само неколико стотина снима се на плоче, а од тога свега неколико постају популарне широм Француске и света. Па ипак у

Француској је песма права страст мушкарца и жена, физичких радника и интелектуалаца, професора универзитета и такси шофера којима је у доконним часовима често главно занимање писање и компоновање песама.

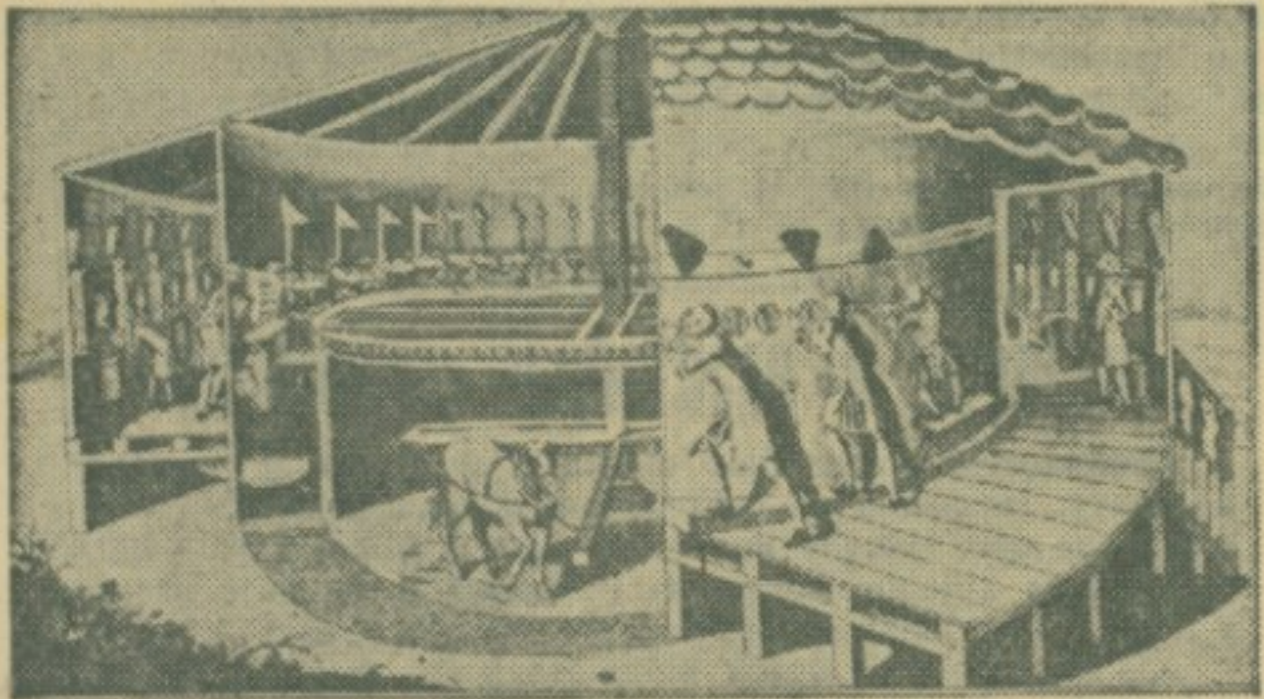
Од 20.000 француских аутора забавних песама 7.000 су млађи од 30 година а 10.000 од 40. Купци плоча су исто тако претежно млађи од 40 година. Па ипак, од својих ауторских права живе само 200 композитора песама а од њих су 22 чак милионери. Преко 16.000 композитора зарађују свега 1.000 франака годишње. Наравно, они имају своја редовна занимања а песма им је само забавица.

Песма осваја свет и срца младих. За свој огроман успех она има највише да захвали мађарском инжењеру Виктору Голдмарку који је у данашње време брзине успео да успори кретање плоча и створи плочу са 33 обрта. Прва микроплоча направљена је у Њујорку 21 јуна 1948 године и отада се продаја плоча у свету повећала за осам пута.

Млин за бријање

Пре двеста година, негде у средини 18 века, славни Хелезиус енглески механичар, дао је нацрт за млин за бријање који је замислио у виду округле зграде. На десној страни приложеног цртежа ви-

шљеве који су је доводили у ред а потом су је фини сунђери натопили мирисљивом водом и покривали пудром. Гравер је поводом овог важног детаља додао следеће објашњење: „Тај део млина нарочито нисмо хтели да нацртамо да би се избегла свака

ди се спољна страна „млина“ где муштерије заузимају своје место. Сређина приказује унутрашњост зграде и њен „механизам“.

Над сваком прозорчићем налази се бакарни суд са водом. Инад њега је „изврсан сапунички, врло фина четкица за сапуњање и са сваке стране по један убрисач“. С десне стране један човек сапуни лице, с леве други пере обривану браду. У средини је муштерија која се излаже опасности да изгуби главу, али храбро протурта лице кроз отвор иза кога се окрећу и крећу уздуж и усправно плоче са севинима за бријање. Овде онде предвиђене су клупице за оне малог раста да би могли главом да до сегну до прозора. Најзад, да не би слику претрпао ситницама, гравер је објаснио да је оставио „чаршаве, четке и камење који служе за оштрење сечива“.

Па ипак, то није било све. У висини колена „поштоване господе“ била су предвиђена вратанца иза којих се налазио малтуп на који су могли да спусте своју перику. Док им је сапуњано лице, точкasti бријач носио је њихову перику и круг подносио је под че-

могућна забуна“. Најзад, предвиђајући да ће на бријање долазити и људи који не носе перику, изумитељ је одлучио да се „наместо калупа стави наслоњача како би муштерија могла удобно да седне и да подвргне чешљању своју природну косу“. Једина покретачка снага био је један коњ који је, да би могао да иде у круг, морао да има мараму преко очију.

Кад су лондонски висуљари сазнали шта им припрема индустријски механичар Хелезиус, одмах су одабрали депутацију и послали је у Парламент са захтевом да се забрани изградња млина за бријање. Њихова сабраћа из Холандије, чим су приметили да се припрема „индустријализација бријачког заната“, извршили су притисак на своју владу да донесе забрану таквог рада у интересу „опште ствари“.

Истини за љубав ваља на крају рећи да ни „Хелезиус славни механичар енглески“ ни његов млин за бријање никад нису постојали. Њему је дао живот духовити енглески гравер овога доба чија је естампа изазвала велику буру колико у енглеској толико и у Холандији.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

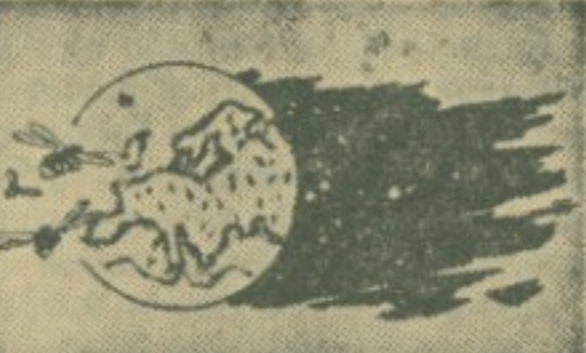

УКРАТКО

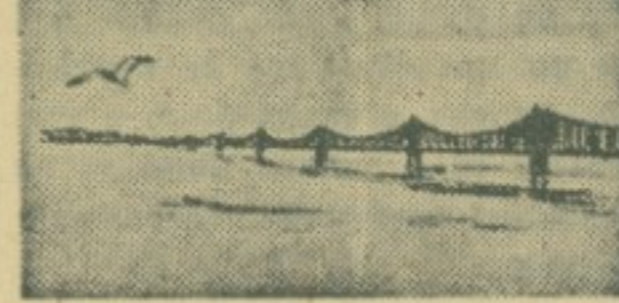
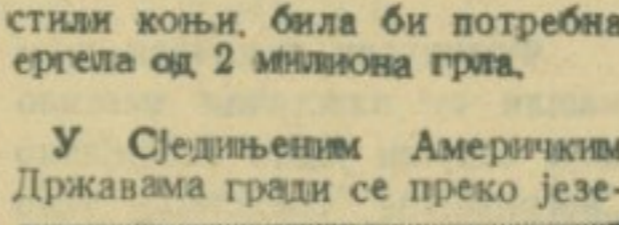
Трудећи се да пружи што од 600.000 киловата. Кад очигледнију претставу о томе колико су огромна растојања између појединих звезда, један астроном дао је овакво упоређење: „Кад би у ваздуху над територијом читаве Европе остале само при пчеле, оне би биле ближе једна другој него

стији коњи, била би потребна ерета од 2 милиона грла.

У Сједињеним Америчким Државама гради се преко језера

звезде у свемирском простору“.

ра Понтчартреј, у савезној држави Луизијани, највећи мост на свету, дуг 38 километара.

ПУЖ СТАР 500 МИЛИОНА ГОДИНА

На последњем конгресу зоолога у Лондону било је речи о окамењеном пужу који је пронађен на обалама Мексичког Залива пре две године. Тек недавно су научници успели да установе старост овог пужа. Јер је баш ова врста недостајала научницима да би имали континуитет у прелазу од мекушаца на вишим врстама животиња. На тај начин бачена је у засенак риба „целоканта“ стара 300 милиона година.

У фабрици турбина у Харкову, у СССР, пројектована је највећа парна турбина на свету

Јапанска олимпијада за бебе

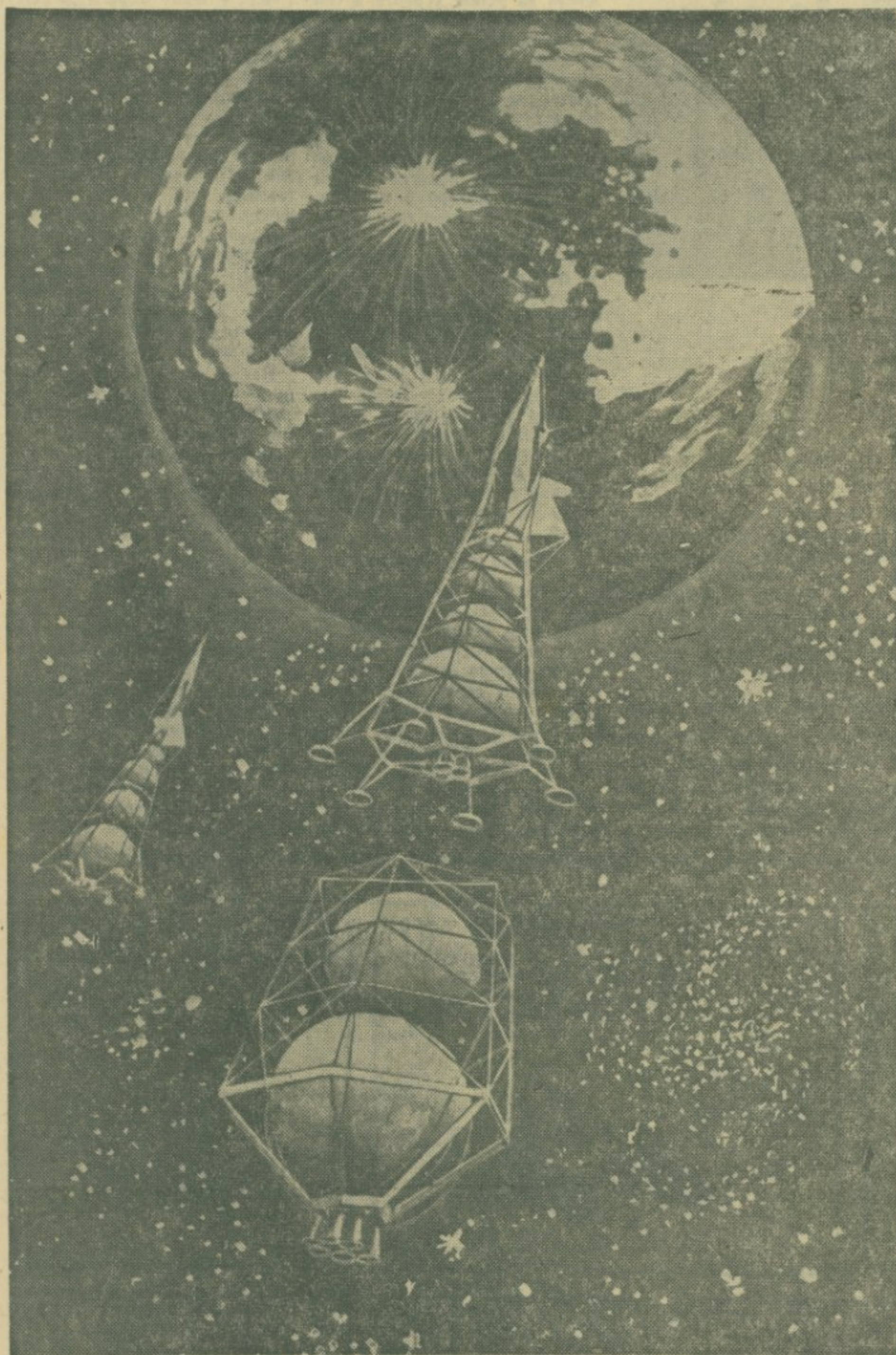
Пред крај прошле године у Токију је одржана јединствена спортска приредба: олимпијске игре за бебе. Отсад ће се приређивати сваке године. На првој овој утакмици учествовало је свега дванаест мушке и женске деце која нису старија од године дана. Било је „заступљено“ пет земаља: Јапан, Кина, Индија, Тајланд и Сједињене Државе Америке. Од деце се није тражило да прескачу препоне ни да се тркају на 100 метара па ипак није им било лако да победе.

Такмичари су стављени на ивицу пространог тепиха. Затим је требало да што пре добаљују до супротне ивице. Иако је на почетку „водио“ један Американац, прва је стигла на циљ Јапанац. Такмичарка је за свој успех награђена једном цуцлом и великом боцом млека.

ПОЖРТВОВАЊЕ

Четири стотине давалаца крви прискочили су у помоћ једној двадесетогодишњој Аустријанки. Спасена је после много напора, јер су јој за десет недеља дате 34 трансфузије.

ВЕШТАЧКА ПЛАНЕТА

Другог јануара 1959 године у СССР-у испалена је космичка ракета.

Укупна тежина научне апаратуре заједно са изворима енергије и комором износи 361,3 килограма.

У саопштењу које је том приликом дато истакнуто је да ће човек у недалекој будућности и сам моћи да ступи на површине других планета.

Академик Анатолија Блаватников изјавио је да ракета неће постати вештачки сателит Месеца, него ће проћи поред њега и продужити кретање космичким простором у области Сунчевог система. Ракета има брзину нешто већу од оне која је потребна да би је привукао Месец.

Совјетска космичка ракета прво је земаљско тело које се отргло Земљи.

На основу раније постигнутих искустава са избацивањем Земљиних сателита, сада је створена многофазна ракета чија последња фаза може да постигне другу космичку брзину од 11,2 километара у секунди. Тиме је обезбеђена могућност међупланетарних летова.

Да ли успешно лансирање ракете у правцу Месеца обезбеђује могућност да се ускоро лансира ракета која би однела на Месец један ваздушни брод са људском посадом?

То је тема о којој се много пише, поготову откако је од стране неких научника и са совјетске и америчке стране било говорено о припремама те врсте. И нарочито откад је наговештено да се један такав подухват може очекивати негде између 1968 и 1973 године.

Постоје различита мишљења. Пре свега истиче се да лансирање ракете на Месец са инструментима, још никако не значи и могућност да се ускоро изврши и искрцавање људских бића. Није једноставно да се нађе такво решење. Пре само две недеље један од познатих научника на пољу нуклеарне физике, професор Ханс Тиринг, објавио је у једном швајцарском листу чланак у коме износи да се може рачунати са скорим испуштањем ракете на Месец, али да је избацивање једног ваздушног брода са људском посадом још далеко од остварења. Јер, један такав ваздушни или интерпланетарни брод, ако његова посада унапред не би била осуђена на смрт, поред сложених инструмената и залихе у храни морао би имати и посебне резерве погонског горива у виду специјалних ракета које би му омогућиле да, уколико се приближи својој циљу, може да ретерира и касније опет да узлети и пробије се према Земљи. Прорачуни према искуствима са сателитима око Земље показују да би досадашње тежине кабина и ракета помоћу којих су избачени, морале бити множене високим факторима од по неколико хиљада. Кабина једног таквог ваздушног или интерпланетарног брода морала би не само да буде херметички затворена и са опремом за обезбеђење ваздуха за дисање, већ да располаже и уређајима против превелике врућине и хладноће. Претпоставља се да површинска температура на осветљеном делу Месеца износи плус 160 степени Целзијевих а на неосветљеном опет минус 160.

Даље се указује да једна таква припрема повлачи и огромна новчана средства. Најобичнији експерименти који су досад предузимани, нису чак ни у почетној фази стајали мање од десет милиона долара, а даље су се пели са врло оштром прогресијом. Само, није тешкоћа једино у финансијској опреми за одговарајуће подухвате. Још се не располаже ни једним ни приближно реалним планом.

Највероватнија је замисао да се један такав десант оствари преко лебдећих међупланетарних ваздушних прихватних станица са којих би се ваздушни брод потискивао даље брзином од седам километара у секунди. А најновији совјетски подухват указује на могућност брзине чак од 11,2 километара у секунди. Међутим, ма колико оваква замисао изгледала вероватна да би се доспело на Месец, она нимало не обећава да се тим истим путем може и вратити са Месеца на Земљу.

По мишљењу професора Тиринга за један овакав подухват и његово остварење била би потребна средства у висини једногодишњег националног дохотка САД. Зато он каже да то више није поље генијалног стваралаштва, него пре свега материјалних жртава.

Сва досадашња достигнућа, поред научних циљева, претстављала су и борбу за престиж у нуклеарном наоружавању. Али ускоро ће, у томе се слажу многи научници, баш ти подухвати постати стерилни. Искуства из два протекла рата и ова сада указују да нема оружја које неће бити превазиђено новим. Зато би пре реалнијих замисли за упуштање десанта са људском посадом на Месец, чак иако би то било само у научне сврхе, с обзиром да повлачи огромне материјалне жртве, требало улагати сва средства за примену нуклеарне енергије у мирнодопске сврхе на општу корист човечанства.

КУХИЊА У ТРПЕЗАРИЈИ

У Немачкој је начињен специјални електрични роштиљ за јела која се брзо хладе и онда губе укус. На њему се може испећи бифтек за свега шест минута. Пошто овај роштиљ врло лепо изгледа, он се може унети и у трпезарију да би се ту пекло.

ПОКРЕТНА ТРАКА ЗА ЉУДЕ

Уместо да употребљавају дизалицу рудари у руднику угља у Западној Вирџинији си лазе у јаму и враћају се из ње на покретној траци. Њен нагиб је 20 степени а врше се брзином од 45 метара у минути. Прима спаких шест секунди по једног рудара.

Нови сплавови

билске гуме од синтетичног каучука и пластичне масе полиуретана које се неће пумпати ваздухом. Ове гуме назване „дуган“ наговештавају оплет тврде гуме на моторним возилима али се оне засада употребљавају само на тешким камионима. Произвођачи тврде да су отпорније према влази, уљу и другим хемиским средствима, а да им је у исто време и носивост далеко већа него пумпаних гума.

ХЕЛИЈУМ ИЗ ЗЕМНОГ ГАСА

Овај нови сплав направљен у САД надува се сам за 30 секунди пошто се баши на воду. Тада има површину на коју се може скочити са палубе брода. Прима десет особа са најужнијом опремом.

Добијање хелијума је веома тешко и скупо. Иако га има у извесном проценту у земном гасу, ретко се добија одатле, јер је начин био врло компликован и зато прескуп. Нови поступак, заснован на познатом својству хелијума да продири, дифундује кроз стакло, веома је једноставан и употребљава се већ на свим великим изворима плина у Америци.

АУТО-ГУМЕ БЕЗ ВАЗДУХА

Једна британска фабрика је почела да производи аутомобилске гуме од синтетичног каучука и пластичне масе полиуретана које се неће пумпати ваздухом.

Машина за сортирање јаја по боји

Јаје је јаје — кажу стручњаци без обзира да ли оно има белу или мрку љуску. Па ипак у Њујорку домаћице плаћају више за бела јаја, а у Бостону желе да купе јаја тамније љуске. Зато је у САД направљена ова направа за сортирање јаја у шест разних нијанси. Кад млаз светлости обасја јаје тамнија љуска мање одбија зракове него бела. Ту светлост мере нарочити аутомати и на основу тога се врши одвајање.

Свемир куца као џиновско срце

Претпоставка о ширењу свемира одадала је међу оне које се најстрасније бране и најогорченије нападају. Данас стручњаци подржавају ту теорију јер подаци добијени многим и све тачнијим мерењима показују стално измицање спиралних маглина у васиони. Оне се удаљавају и једна од друге и од нас, брзином која је стално пропорционална размаку између њих и удаљености од Земље. Јасније се то може претставити овако: када се дечији гумени балон са шарам надувава, шаре се повећавају брзином која је пропорционална њиховом удаљавању.

Мерење брзине удаљавања спиралних маглина заснива се на праћењу њиховог светлосног спектра, а у последње време врши се и помоћу радиоталаса које оне емитују. Оба метода дала су исте податке. Свемир се дакле шири, на-

дима се на неки начин. Али је питање да ли се уствари шири једна основна непромењена количина материје и енергије у простору — као што сматра већина научника — или се материја и енергија количински повећавају, како тврди Американац Хојл.

Уместо одговора нека послужи овај податак: постоје чињенице које указују да се васиона после периода ширења опет скупља, сабија. Дакле нема потребе за новом материјом, јер свемир као да је какво џиновско срце — куца али куца веома соро — сваких 15 до 20 милијарди година! Ми живимо у периоду када је почело ширење васионе.

У извесном смислу пријатније је гледати како се спиралне магLINE удаљују од наше планете, него да нам се „вртоглавом брзином“ приближавају. По мишљењу неких научника, кад бисмо се налазили у периоду скупљања васионе, плашили бисмо се да наша планета има

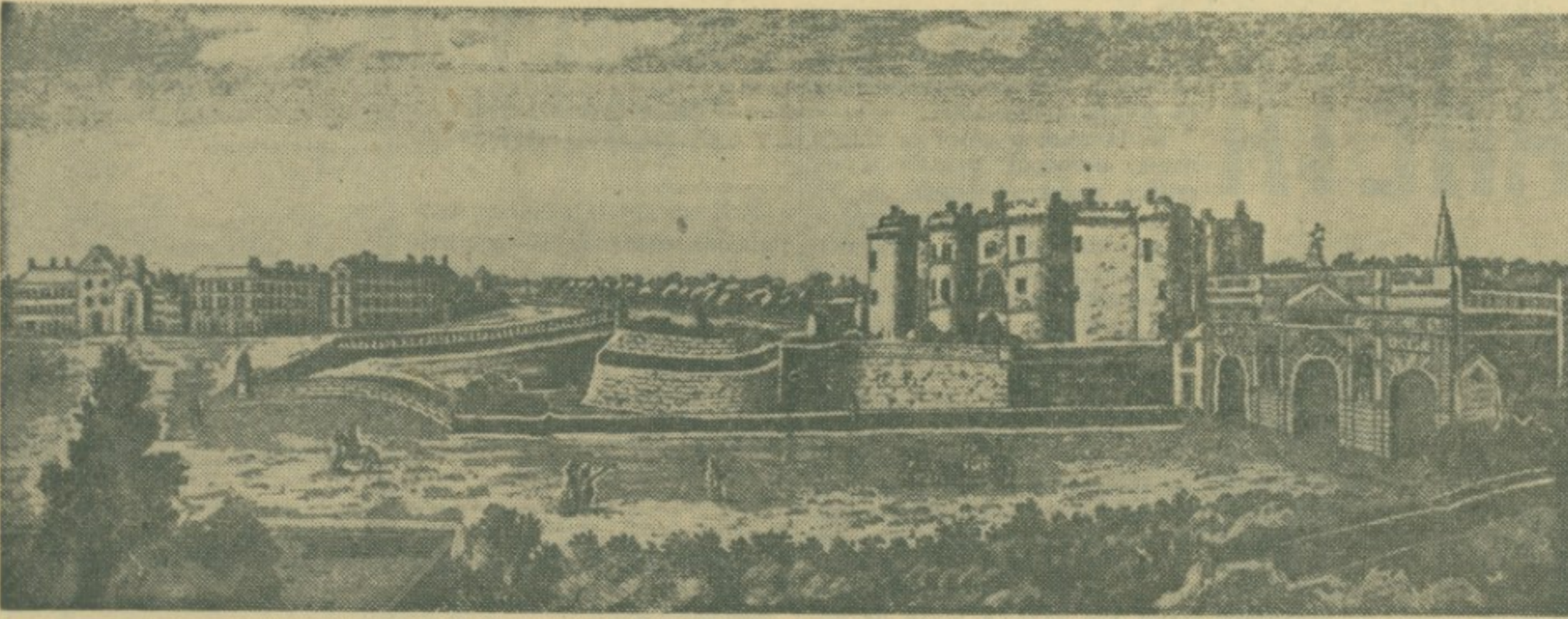
пред собом још „само“ неколико милијарди година живота... а то је за временске мере васионе само тренутак. Овако те бриге бар нема!

ДОК СЕ РОДИТЕЉИ КУПАЈУ

Захваљујући овој мрежи — кад се спакује она претставља само један пакет — родитељи могу слободно да оду

у воду и да се у њој дуже задрже без страха да ће се дете изгубити или удавити.

ПОГЛЕД НА БАСТИЉУ ПРЕ ЊЕНОГ РАЗАРАЊА 1789 ГОДИНЕ

БЕКСТВО ИЗ БАСТИЉЕ

Жан Денри, Гаскоњац рођен 1725 године, постао је познат захваљујући свом трагичном животу и бекствима из Бастиље у којој је са малим прекидима провео око тридесет година. Побег из Бастиље то је јединствен подвиг, јер су савременици говорили да из ње ни птица не може неопажена да излети.

Улазак у страшну зграду
У тамницу је зашао, — како сам каже — без разлога: био је оптужен да је ковао заверу против мадам Помпадур, мишевице Луја XV која је тада била врло утицајна личност на француском двору. Без икаквог суђења бачен је у Бастиљу.

Када је кроз велика врата ушао у ову тврђаву, први утисак био је више него поражавајући. Бастиља је одувек претстављана као страшна грађевина са мостом и осам острвских кула, које су се уздицале изнад дубоког јарка прокопаног око зидова тврђаве. Затвореници, са којима се нашао заједно били су у очајном стању, тлачени и узмиравани од стражара. Речено му је још да ће бити пуштен на слободу ако каже имена осталих завереника. Али у овом двадесетчетворогодишњем младићу бујала је гаскоњска крв, и он је то поносно одбио.

Прве дане у тамници провео је чак удобно. Имао је књиге, лулу и флауту, чиме га је снабдео управник затвора јер је спадао у „привилеговане осуђенике“. Од њега се још очекивало да призна. И заиста, после неколико недеља постало му је узаксно досадно, притискивала га је усамљеност и он је одлучно да каже истину. Међутим, било је изувисе касно, нико више није придавао томе важности. Ускоро је био премештен у

познати затвор Венсен. Тамновање, поготову без разлога, падало му је тешко и Денри се одлучио на бекство. Сковао је план и ускоро га је и остварио. Једном приликом, кад га је стражар пуштао у дневну шетњу по затворском кругу, он је искористио неомоћност и закључао га у ћелију.

У подземљу
Али пошто је сада већ сматран као окорели зликовац стављен је у подземље где је било мрачно и влажно, а спавао је на полутрулој слами. Ово је још више пробудило револт у њему па је написао једну песму против мадам Помпадур.

Усамљен, осећајући неправду, јер је сврстан у ред најобичнијих злочинаца живео је веома тешко. У почетку је свима причао и доказивао своју невиност, а затим се одједном повукао у себе, пао у тешку меланхолију и заћутао. Свакако је врло бедно изгледао када се и управник Бастиље сажалио над њим и преместио га у једну бољу собу, где је био још један осуђеник, неки Алегр. У таквим условима брзо се склапа пријатељство а њих је везивала још једна заједничка мисао: избављање. Данима су ковали и потом одбацивали разне планове. Никако нису могли да нађу срећно решење. Знали су да још нико није успео да побегне из овог казната. Али жеља за слободом била је упорна. Није знала за препреке.

Најзад су закључили да је бекство из Бастиље једино могуће кроз димњак. Али у уну-

трашности димњака као осигурање, налазиле су се изукрштане гвоздене шипке које су спречавале сваки пролаз. Другог излаза ипак није било и они су се бацили на посао.

Радили су само ноћу кад их нико није могао видети. Алат су скривали преко дана испод пода у једном тајном скровишту. Увлачили су се у димњак. Пљувачком размекшавали цемент који је држао шипке. Пола године им је било потребно да уклоне ове препреке.

И једне ноћи, пењући се по неравном камену оцака стигли су на врх. Тада су ступили у везу са другим осуђеницима, чији су прозори са решеткама гледали у димњак. Организовали су размену: давали су дувана за комадиће канана.

После једне провале облака
Фебруара месеца 1755 године после једне провале облака Сена је набујала. То је био погодан тренутак јер су јаркови око Бастиље препуњени

водом готово метар и по дубоком чинили да стража постане неопрезна. Она није сматрала за потребно да будно надгледа спољне зидове тврђаве.

Жан Денри и Алегр били су спремни за бекство. Већ после ручка они су из скровишта извадили лестнице и сакрили их испод кревета, а све своје ствари ставили у два завежљаја. Одмах после вечере дали су се на посао. Кроз оцак се прво попео Денри, помажући се и рукама и ногама, и гушећи се од гари. Преморен и у прозници доспео је до врха. Затим је спустио конопца да би подигао ствари и помогао Алегру у пењању. Лестнице су после причврстили за врх стражарског торња, док су једно уже привезали за цев топа.

Све је то претстављало напоран посао, који је изискивао опрезност, добре нерве и натчовечанску снагу. Довољан је био само један неопрезан корак или поглед у амбис, низ стрмине зидина, па да свему буде крај. Успели су да се спусте у један споредан јарак, који је био без воде, али пуни блага и прљавштине. И ту су стали да смисле свој следећи корак.

Живео је од прилога
Једини спас био је да пробију отвор на зиду који је одвајао овај опкол Бастиље од рова св. Антуана, са спољне стране зидина. Али то је превазилазило снагу два преморена и прозебла човека. Другог избора ипак није било. Загазили су у блато до колена, до појаса, а затим до рамена. Прокопавали су зид целе ноћи промрзлим рукама, прекидајући свако пола сата од

патроле која је са упаљеним фењерима пролазила готово поред њих, док су се они дубоко удахнувши ваздух загнурили у гледи. Више од шест часова они су се мучили и тек негде пред зору успели су да се провуку кроз отвор. Одмах су се пресвукли и отишли у једну кафану да преноће.

Али, после неколико дана објавило се да су били ухваћени. Денри ни овог пута није био довољно опрезан. Писао је мајци писмо да му пошаље новаца, али уместо новчане пошиљке дошли су жбирци. Враћен је поново у Бастиљу и стављен под најстрожу контролу.

Стање у тамници било је неподношљиво поготову за Жана — јер је био на црном списку и обележен као бела врана. Тако је као заточеник, иако невин, провео читаву своју младост и арело доба.

Некако пред почетак Француске револуције Денри је ослобођен даљег тамновања. Без икаквог суђења. Како је био затворен тако је и пуштен.

Ускоро су грађани Париза срушили Бастиљу. А Денри је преко ноћи постао национални јунак. Сликари су радили његове портрете, држава му је понудила пензију, а позоришта су га називала „почасним гледаоцем“ и дала му бесплатно седиште у њиховим дворанама.

Међутим, он је одбио све то и провео крај живота путујући по Француској. Приказивао је као на покретној црнојбој своје лестнице и друге реквизите из тамнице и описивао народу своје бекство из Бастиље. Живео је од прилога.

ПРВИ...

Један варшавски хотел увео је, први у Европи, превозе својих гостију хеликоптерима. У ту сврху хотел је на крову зграде у којој је смештен, уредио пристаниште за спуштање и узлетање хотелских хеликоптера. Засад ће они, само у време пуне туристичке сезоне, превозити хотелске госте од градског аеродрома који је доста удаљен од Варшаве до хотела и обратно и то — за свега шест минута.

КАДА СЕ УДРУЖЕ ВОЉА И РАД

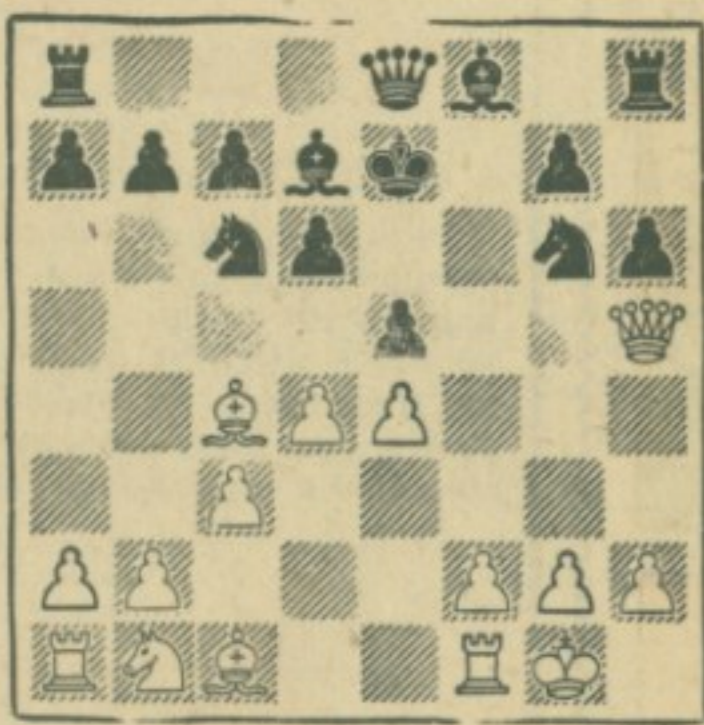
Дете сељачких родитеља Сесилија Моноли из италијанског места Тревико, изгубила је вид у шестом месецу живота. Још од детињства је желела да буде као остали свет, али у томе није успела. Међутим, она је многе „остале“ чак и превазишла: са одликом је положила докторат на једном од најстрожих италијанских училишта — универзитету Бокони у Милану. Веома интелигентна морала је да уложи много стрпљења и истрајности да би прво савладала техничке тешкоће. Због малог броја уџбеника на Брајовом писму, многе предмете морали су други да јој читају. Две стипендије омогућиле су јој по три месеца студија у Француској и Енглеској. „Женски карактери у Шекспировим трагедијама — улоге ребење Деузмонне и леди Марбет“ — то је била њена докторска теза на енглеском језику, која је обухватила 80 страница.

ЦИНОВСКИ АКВАРИЈУМ У МОНАКУ

Командант „Калипса“ Кусто намерава да сагради у океанографском институту у Монаку велики акваријум или боље рећи океанаријум. Запремина ће му бити пет хиљада кубних метара. Наравно, највећи је у Европи. Иначе, у свету постоје још три овако велика акваријума: један у Калифорнији, док су друга два у Флориди.

Учимо шах

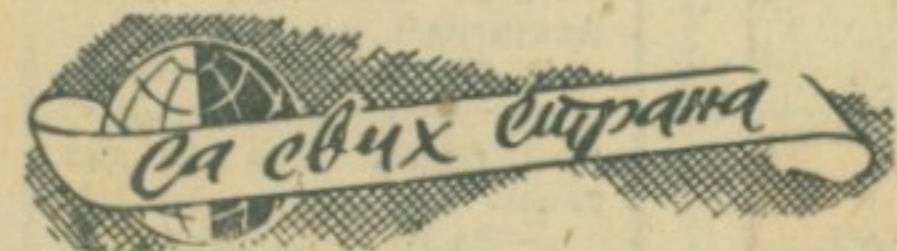

Чији бисте положај више волели, белог или црног? Бели је дао скакача за пешака и материјално је нешто слабији, али црни краљ покренут је с његовог полазног поља и црни више не може да рокира.

На потезу је бели: Дх5—г5+, х6:г5 (црном ништа друго и није остало, него да носи белу даму). Лц1:г5 мат. Жртва даме и одам — мат ловцем.

Ову партију изгубио је, 1865 године, после дванаест потеза, славни Андерсен (вама је позната његова бесмртна партија) у игри са Цукертортом.

Два ловца, кад имају испред себе чисте путеве, увек су снажно оружје и у противниковим и у вашим рукама.

ДВОЈНИК „АНДРЕ ДОРИЈА“

У Италији је поринута у море нова путничка лађа „Леонардо да Винчи“ која треба да замени потопљени брод „Андре Дорије“. Као што је познато овај брод је био један од најлукузнијих путничких бродова на свету. У настојању да очувају ову традицију 3.000 радника и техничара у бродоградилшту Ансало опремају веома луксузно „Леонарда да Винчија“.

Радови на његовом уређењу биће потпуно завршени идуће године, тако да ће од 1960 године саобраћати на линији Бенова—Њујорк. За шест дана стижаће у њујоршко пристаниште. Под пуним оптерећењем развијаће брзину од 23 чвора а још два више ако капацитет није попуњен.

Нов брод ће имати најмодерније сигурносне уређаје: стабилизаторе који ће до крајње могућности умањити љуљање лађе на отвореном мору приликом невремена. Биће такође уведени најмодернији телекомуникациони и други уређаји. Сопствена електрична централа ће давати 8.500 киловата колико је довољно да се осветли град од 150.000 становника. Уређаји за дестилацију воде даваће седам хиљада хектолитара дневно. Изградња и уређење брода стајаће 20 милијарди лира.

НОВИ ИНТЕРКОНТИНЕНТАЛНИ АВИОН

Према писању једне америчке ревије у Совјетском Савезу је почела производња новог интерконтиненталног авиона са брзином двоструко већом од брзине звука и делта крилима.

НОВО ЗЛАТНО ДОБА

Недавно је амерички сенатор Џонсон говорени у Технолошком институту у Њујорку најавио ново златно доба. По његовим речима кроз две године имаћемо бродове којима ће се управљати помоћу сигнала емитованих са сателита.

НОВА ФЕРИ-БОТ СЛУЖБА НА ЛАМАНШУ

Половином идућег месеца почеће да ради нова фери-бот служба — превоз возова и других возила бродовима — на Ламаншу. На тај начин у многим ће се побољшати трговинске везе између Британије и континента. Роба натоварена у камионе стићи ће захваљујући овој фери-бот служби, од Лондона до Париза за мање од 24 часа.

ТАНИН — СРЕДСТВО ПРОТИВ РЂЕ

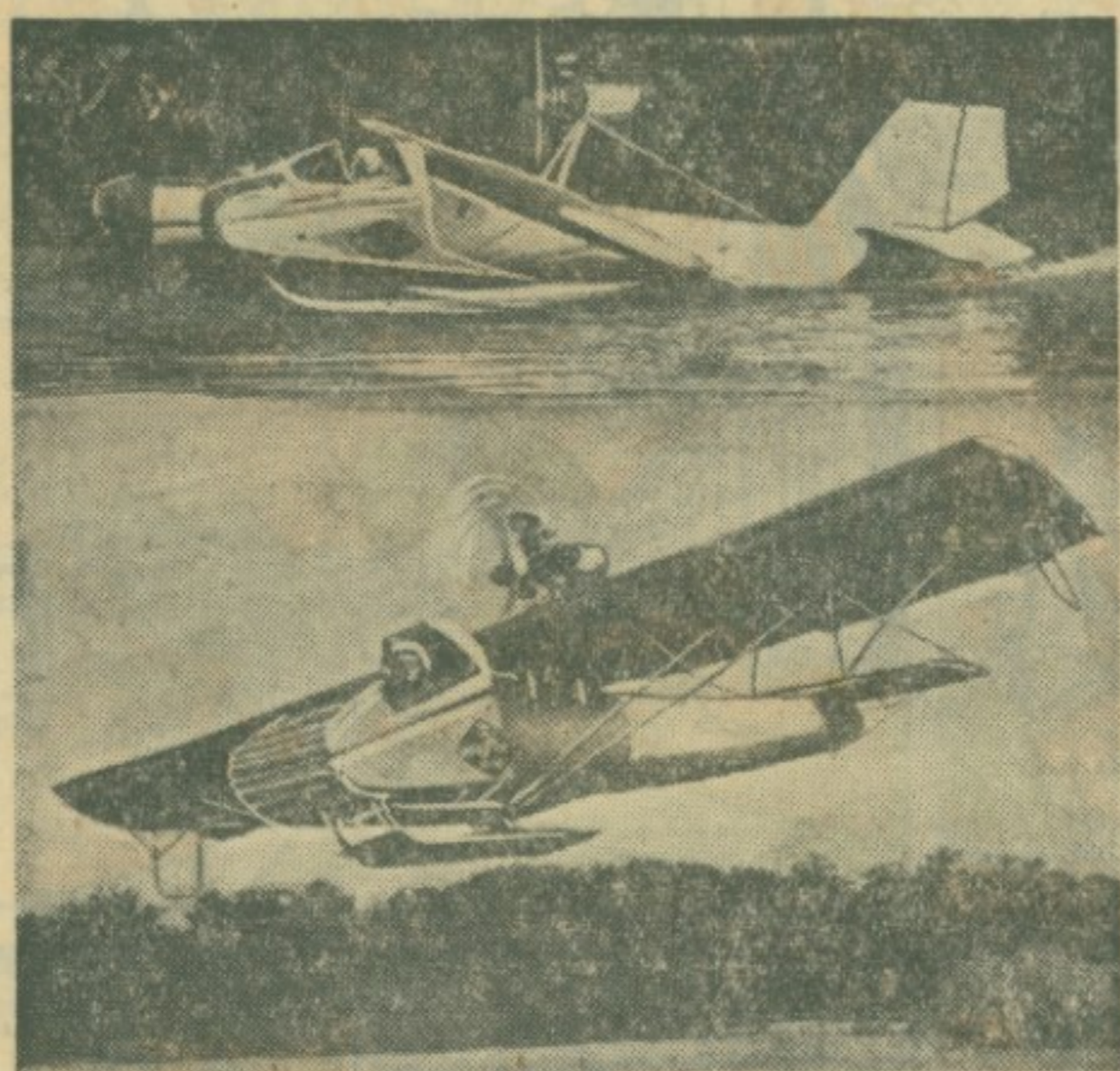
Британски археолози су приликом ископавања у покрајини Јоркшир пронашли одлично очуване гвоздене ножеве, кључеве и потковице још из римског времена. Почело је испитивање како су се ови металне производи тако добро очували да их рђа готово нимало није оштетила. Проучавањима у лабораторијумима музеја, утврђено је да је у земљи где су нађени ови предмети било много танина.

Касније су у покрајини Сомерсет пронађени неки гвоздени предмети стари 2.000 година, такође одлично очувани. И ту су анализе показале да је захваљујући танину спречено деловање рђе.

Овим су веома заинтересовани произвођачи боја, гвозда и челика. Пре осамнаест месеци конзерватори су познати лондонски часопис „Биг бен“ очистили и конзервирали помоћу танина. Недавно су стручњаци прегледали часопис и утврдили да је танин зауставио процес рђања који је све до сада задавао велике бриге лондонској општини.

ДА ДИ ЗНАТЕ?

СКИЈЕ ЗА ВОДУ НА ГУМЕНОМ АВИОНУ

Са скијама за воду, причвршћеним испод трупа, гумени авиони могу се веома лако спустити на воду, у блато, као

и на гладак терен. Скије за воду су направљене од лаке алуминијумске смесе и могу се поставити за минут.

СНИМЉЕНО НАСТАЈАЊЕ ЕМБРИОНА

Доктор И. Сорокин са експерименталног биолошког института Совјетске академије наука, успео је да снимим развијање ембриона шмелца од првих тренутака његовог живота. На филмској траци се могу пратити сви процеси образовања ћелија, ткива и органа.

Да би извео овакав подвиг Сорокин је ослободио јаје од љуске и ставио га у капсулу од хартије са стално истом температуром. Микроскоп опремљен камером снимачко је настајање живота а нарочито развијање срца ембриона. Од влакнасте гужвице са једва приметним ритмичким дрхтајима срце постепено добија све сложенији облик и његови откуцаји постају јачи, а структура крвних судова много изразитија. Снимци прве фазе живота, истиче доктор Сорокин, остварају нове перспективе ембриологије који ће моћи делатно да проучавају процес еволуције ембриона.

СИГУРНОСНО СТАКЛО

Аутомобилска стакла, као што је познато, производе се из двеју стаклених плоча између којих је фолија од пластичне масе. Овакво стакло се не разбија али може да прска и ситни делићи да ране шофера. Ново стакло које производи једна америчка фабрика, претставља право пластично стакло јер је пластична маса уклопљена у стакло. У ваздухопловству се оно већ употребљава и показало се одлично јер може да поднесе температуру од минус 40 до плус 170 степени.

ХИДРАУЛИЧНА ФРЕЗ-МАШИНА

Досад су совјетски физичари употребљавали једну хидрауличну фрез-машину врло прецизну и економичну која је бушила — пресекала под притиском од 10.000 атмосфера. Сада се, међутим, већ више покушаји да се начини нова још јача фрез-машина која ће се употребљавати за све врсте челика.

СВРХА ЛЕТЕЋЕГ ЦИПА

Нови летећи цип, направљен за америчку армију у Филадельфији показао се већ код првих проба као врло практичан. На њему су уграђена два ротора, један напред а други позади, који му омогућавају вертикално узлетање и кретање напред. Овај летећи цип је направљен за лаке транспортне, као платформа приликом из-

вијања и за праћење трупа у покрету. Његова предност над хеликоптером је у томе што су ротори уграђени у самом ципу, а не изнад, тако да може с лакоћом да пролази испод мостова, испод телефонских жица, а по потреби да се скрије испод ниских заклона. Највећа брзина на сат му је 230 километара.

... стари Јевреји и стари Египћани умели су да справљају разне врсте сирева. Према Аристотеловом писању, стари Грци употребљавали су за згрушавањем млека смоквин лист, као и сирило из желуца младих срна и јелена.

... вегетаријанца је било и у Старом веку. Познати писци Сенека и Платарх били су вегетаријанци.

... обала Москито у Централној Америци не зове се тако због многобројних комараца-москита, већ по имену индијанског племена Москито.

... у Чилеу је законом забрањено ношење шешира чији обод има у пречнику више

од 1,75 метра, јер се због њих најчешће дешавају саобраћајне несреће.

... на универзитету у Лос Анђелосу постоји клиника за цвеће, једина клиника ове врсте у свету.

... кад се биљка мимоза, која је иначе веома осетљива на додире, ударе и потресе, чува под стакленим звоном где се налази сунђер натопљен етром, она губи ту своју осетљивост.

... у горњој трепавици људи просечно имају 150 до 200 длачица, а у доњој свега 60 до 100.

... у кеси коју има под кљуном птица пеликан може да понесе 2 до 3 килограма рибе.

... испитујући циркуске животиње зоолози су по интелекцији на прво место ставили шимпанза, на друго орангутана, а на треће слона.

... прву операцију слепог прева извршио је енглески лекар Клаудијус Амиауду, 6 децембра 1735 године.

... у архипелагу који се зове Хиљаду Острва а који се налази на граници државе Њујорк и Канаде, има уствари 1.700 острва.

... досад су научници регистровали око 20.000 разних врста риба.

Водоравно: 1) марка аутомобила; 5) наша планина; 7) француски сликар (XIX век); 8) део Речнице; 10) језеро на северу Европе; 12) хемиски знак за радизм; 13) аутор романа „Исландски рибар“; 15) разум; 17) врста птице; 19) готва певача; 21) драма од Ибзена; 22) град на Куби; 24) птица певачица; 25) готво сукуно; 27) наш орденик уља; 29) ономаптопа лавеза; 30) једно годишње доба; 32) два слова; 34) пољопривредни радник; 36) бог ветра код старих Грка; 38) роман Максима Горког; 39) пристаниште на Дунаву у Баварској; 41) позоришта.

Усправно: 1) швајцарски природњак и геолог (1841—1912); 2) наша планина; 3) два слова; 4) поклоп; 5) домаћа животиња; 6) звезда; 7) планина позната из НОВ; 9) врста птице; 11) главни град једне словенске државе; 14) ствано женско име; 16) врста тканине; 18) врста двоколица; 20) француски композитор („Болеро“); 23) аустријски фудбалски клуб; 24) органи за дисање код неких водених животиња; 26) татарскохунско племе; 28) козачки поглавник; 31) град у Канади; 33) шаховска фигура; 35) отац (слов); 37) наша река; 40) музичка нота.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Погледајте добро сваку слику, па ћете видети како треба да поставите руке да бисте добили одговарајуће сенке на зиду.

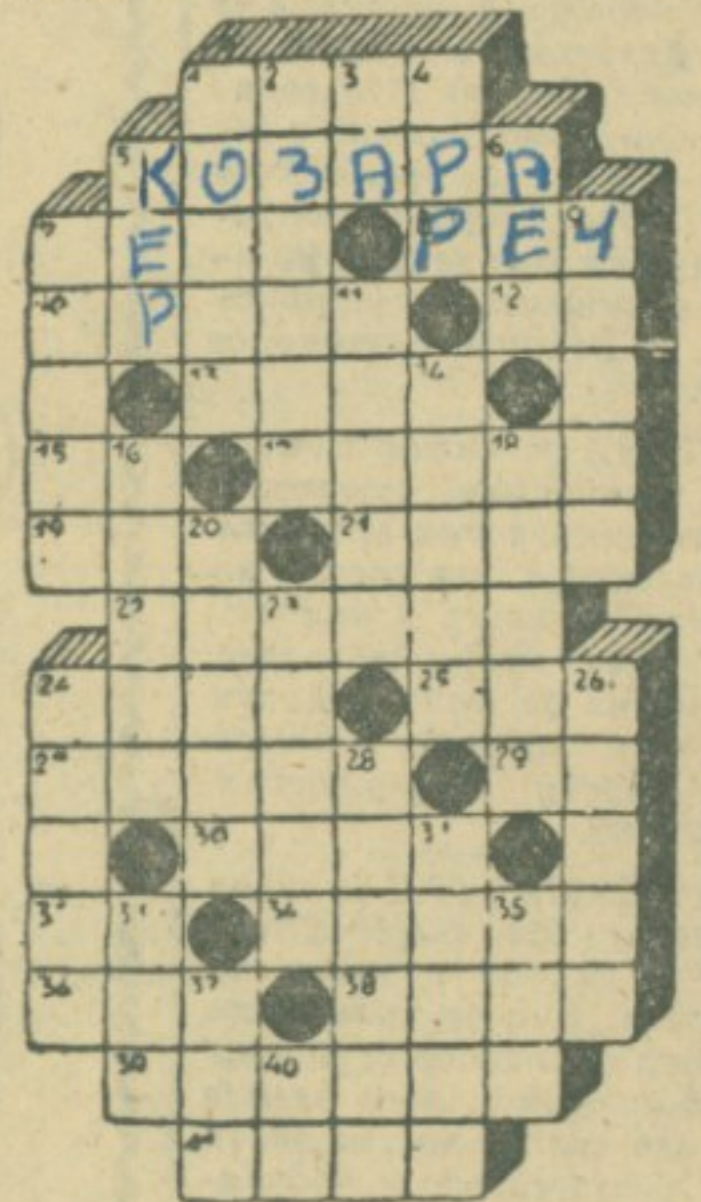
И Г Р А С Е Н К И

ПАЈА СЕ ЗАБАВЉА АЛИ С КИМ?

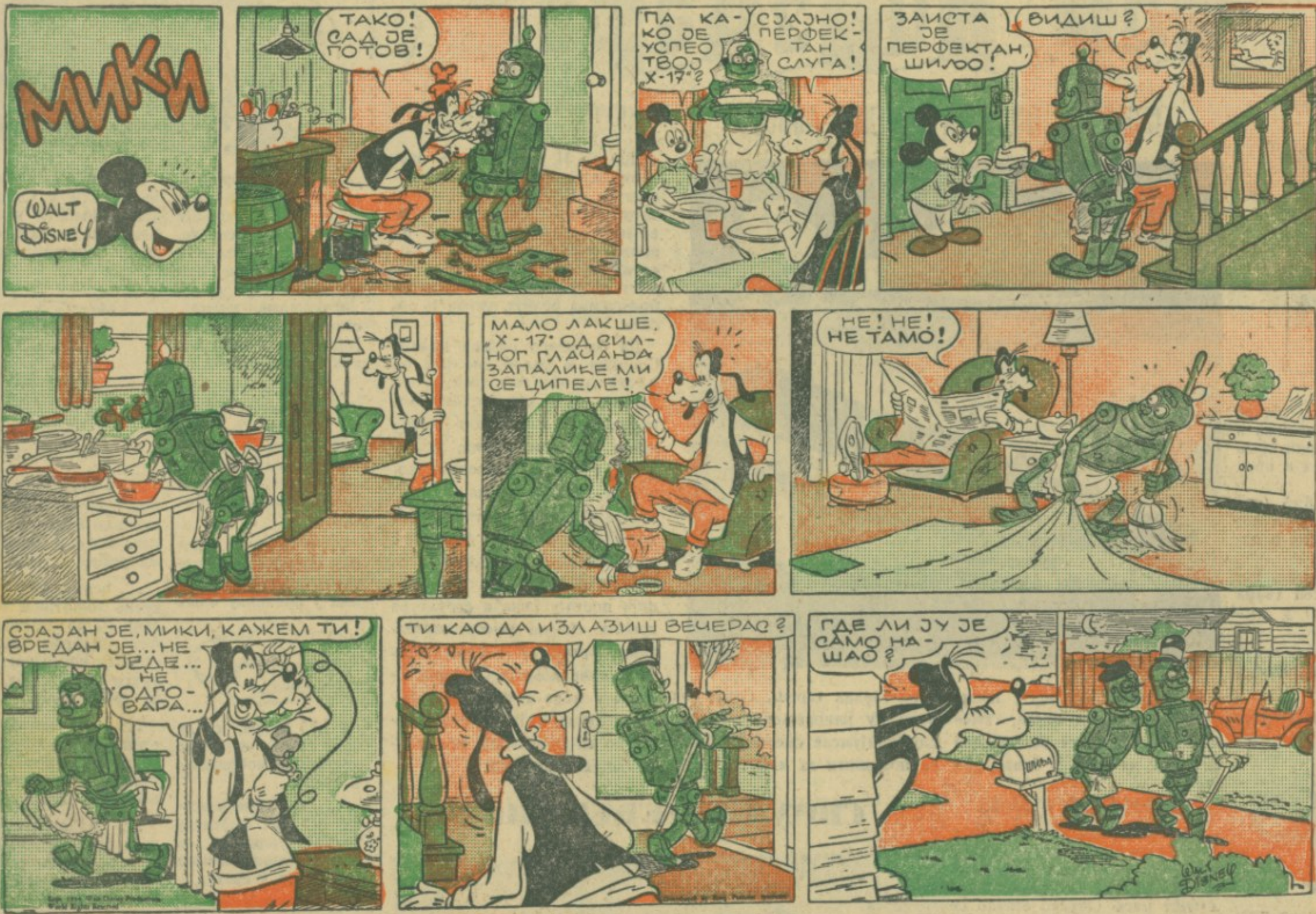
Да. Паја Патак види на грани и забавља се, али с ким? Да бисте то сазнали спојте једном лизиком све цифре почевши од 1 до 59 и биће вам јасно.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Јота; 5) галица; 7) Нови; 8) аско; 10) Илова; 12) Александар Пушкин; 13) рипло; 15) ба; 17) „Полук“; 19) аја; 21) Елба; 22) амонати; 24) шкорт; 25) вил; 27) осека; 29) ка; 30) лова; 32) ери; 34) ширит; 36) над; 38) море; 39) мелуза; 41) пета.

Усправно: 1) Јапоо; 2) ошвеник; 3) ти; 4) Аза; 5) гол; 6) Ака; 7) Ниоба; 9) опека; 11) атом; 14) сплав; 16) Ајакс; 18) облик; 20) амреп; 22) откоп; 24) Шопен; 26) Данте; 28) азимут; 31) Арзам; 33) дам; 35) Ира; 37) деп; 40) ле.

А КАКО СЕ САДА ЗОВЕ

За време једног излета аутомобил ујка Паје покварио се па ни да макне даље. Шта је знао ујка Паја него да најми у оближњем селу волове и покварени аутомобил од-

вуче до најближе гараже. Посматрајући како волови вуку аутомобил, Гаја је запитан:

— А зашто се аутомобил зове аутомобил?
— То значи: кола која сама иду.
— Добро, а како се аутомобил зове кад га вуку волови?

БЛИЗАНЦИ

Паја поветио једног пријатеља, па га пита:
— Имате ли фотографију својих близанаца.
— Имам. Ето је на столу.
— Па то је на слици само једно дете.
— Да, друго је исто такво.

ПИТАЊА ОДГОВОРИ

Откад је у моди фрак?
Шта све значи реч пина?
Ко је Радамантис?
Шта је сака-кафа?

ОДГОВОР:

ФРАК је мушки капут без пешева, а пореклом је из Енглеске. У Европи је у моди још од 1770 године. Он је био дворско и зало одело за време Луја XVI. После Француске револуције био је и војничка и чиновничка униформа, а доцније свечано одело.

ПИНА је назив за пера на шлемовима шпанских коњаника, затим врста ситних ексера без главе, па назив за ексер у коиласу на коме стоји магнетна игла, па за мали шпљати штап у геодезији и најзад за врсту дугуљастих шкољки.

РАДАМАНТИС је по митологији био син бога Зевса и Европе и краљ на Крети. Био је човек као добар законодавац и праведан судија, због чега је после смрти постао један од трију судија у подземном свету.

САКА-КАФА су огњици који се добијају при чишћењу семенки кафе и имају исте састојке као и сале семенке.

БАШ ЧЕКАНКА

